

REDACTIUNEA,
 Administrațiunea și Tipografia
 Braşov, piaţa mare nr. 30.
 Scrisorile nefrancate nu se
 primesc.
 Manuscrise nu se retrimit.
INSERATE
 se primesc la Administraţiunea în
 Braşov și la următoarele
BIROURI DE ANUNȚURI:
 În Viena: la M. Dukas Nachf.,
 Nux. Augenfeld & Emerio Les-
 ner., Heinrich Schalek, A. Op-
 pelik Nachf., Anton Oppelik.
 În Budapesta: la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Lullu
 Leopold (VII Erzsébet-körút)
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garmond pe o coloană 10
 bani pentru o publicare. Pu-
 blicări mai dese după tarife
 și învoială. — **RECLAME** pe
 pagina 8-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

„GAZETA“ iese în de-care zi.
 Abonamente pentru Austro-Ungaria
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 Nr-ii de Duminecă 4 cor. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 Nr-ii de Duminecă 8 fr. pe an.
 Se primumeră la toate ofi-
 ciele postale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov
 Administrațiunea, Piaţa mare,
 Târgul Inului Nr. 80. etagiu
 I.: Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu dusul în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un sam-
 plar 10 bani. — **Atât abo-
 namentele cât și inserțiunile**
sunt a se plăti înainte.

(Număr de Duminecă 38).

Nr. 209.—Anul LXVI.

Braşov, Duminecă 21 Septemvrie (4 Octomvrie).

1903.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Octomvrie st. v. 1903

se deschide nou abonament, la care invităm
 pe toți amicii și sprijinatorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24
 corone, pe șase luni 12 corone, pe trei luni
 6 corone, pe o lună 2 corone.

Pentru România și străinătate: Pe un
 an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei
 luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

**Abonamente numai la numărul poporal
 de Dumineca:**

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4
 corone, pe șase luni 2 corone

Pentru România și străinătate: Pe un
 an 8 franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor
 prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

„La sfârșitul veacului.“

(a) Lupta, ce s'a început de că-
 tră opoziția maghiară pentru isbân-
 direa unor concesiuni naționale în
 armata comună, vedem, că în tim-
 pul din urmă e sprijinită, nu numai
 de partizanii lui Kossuth, ci chiar și
 de membrii partidului liberal.

Am văzut semne de acestea
 la șefii politici în Budapesta, și ve-
 dem semne de acestea în orașele
 din provincie, cari rënd pe rënd
 aduc hotăriri în consiliile comunale
 să nu plătescă contribuția către stat
 până nu se vor restabili în țară stă-
 rile normale constituționale. Aceleași
 consilii comunale cer însă în hotă-
 ririle lor licențierea soldaților, cari

au împlinit serviciul de trei ani și
 mai cer introducerea limbii ma-
 ghiare, ca limbă de comandă în regi-
 mentele armatei comune recrutate
 în Ungaria.

Introducerea limbii maghiare la
 regimente!

Eată visul de aur nu numai al
 koșuțistilor, ci și al guvernamen-
 talilor!

De unde vine îndrăsnela acesta
 care se împotrivesce atât voinței su-
 premului comandant al armatei, cât
 și intereselor monarhiei, din care
 facem parte, cât și mai virtos voin-
 ței milionelor de locuitori, cari con-
 tribuesc și ei din greu cu jertfă de
 sânge și sudori întru apărarea țării?

Indrăsnela acesta vine din agi-
 tația nenorocită, ce se face în țera
 acesta de atâta amar de vreme, spu-
 nându-se de pe catedrele școlilor
 mici și mari, de la tribuna politică,
 din amvonele bisericilor chiar, că
 între Carpați și Adria nu are îndrep-
 tățire, decât o singură limbă, — și
 asta este limba maghiară.

Șoviniștii le dicem noi la acești
 agitatori, fiind-că șovinism este ori-
 ce dragoste de neam, decât aceea se
 practică pe contul și cu neindrep-
 tățirea altor neamuri.

Șovinismul este o boia prime-
 diosă, însă decât a ajuns să se facă
 stăpân peste toate inimile și peste
 toți creerii unei națiuni, atunci bóla
 ajunge a fi proclamată de sănătate,
 ér cei ce se fac advocații minții să-
 nătoșe, sunt proclamați de nebuni.

Un poet german (Gellert) serie
 într'o poezie a sa despre o țera, în
 care dice că toți ómenii umblau
 șchiopi și toți bálbáiau, când vor-
 biau. În țera aceea a sosit odată din
 întâmplare un om, care umblând
 drept, credea, că totă lumea îl va
 admira, vėdėndu-l că umblă, cum
 trebuie să umble ori-ce om. S'a în-
 șelat însă amar. Când a eșit la plim-
 bare pe stradă, ómenii au început
 să ridă și să-l ia în batjocură: „Ui-

tați-vė, diceau ei, omul acesta nu
 scie să umble“. — Ce rideți schilo-
 dilor? întrebă atunci omul cu um-
 blețul drept. Și atunci s'a sguduit
 aerul de hohotele schiopilor: „Audiți
 mēi, diceau ei, — omul acesta nu
 numai că nu scie umbla ca lumea,
 dér nici nu bálbáie! Rușine să-i fie,
 că vėrstă avėnd, nu pôte să vor-
 bescă, cum vorbim și noi (adecă
 bálbáind.)

De multe-ori ni-a venit în minte
 fabula poetului german, când cetiam
 prin diarele maghiare articole de
 ale unor bărbați, despre cari ai fi soco-
 tit, că sunt cu mintea întregă și to-
 tuși susțineau împotriva adevărului,
 că în Ungaria nu există, decât
 Maghiari.

În zadar vine Europa întregă
 să constate, că între Carpați și Adria
 este o țera locuită de diverse națio-
 nalități, în zadar realitatea faptelor
 le dă cu degetul în ochi — ei strigă
 ca schiloții și pelticii din țera lui
 Gellert, că Europa e netotă, ér rea-
 litatea faptelor este o halucinație.

Printre schiopii și gāngavii mari
 și mici, mulți la număr fără sēmă,
 un loc de frunte ocupă și Bartha
 Miklós, scriitor cu bun condeiu și
 ardelean de origine, care în nume-
 ră de adă la foie „Magyarország“
 scrie nisce palavre, de trebuie să te
 strici de ris cetindu-le:

„Vrem să fim Maghiari — dice Bar-
 tha. Țera asta e a Maghiarilor. Maghiar
 fi este steagul, maghiară pajura, maghiară
 legislația, maghiar guvernul, justiția, ad-
 ministrația. Pictorii, sculptorii, poeții, sa-
 vanții, arhitecții, inginerii, funcționarii —
 toți sunt maghiari... Înainte cu 40 de ani
 nu erau decât 5 milioane de Maghiari aici.
 Acuma suntem 9 milioane. La sfârșitul vé-
 cului vom fi 20 de milioane...“

Și pe struna acesta o mână d-l
 Bartha pe două colone și jumătate.
 Sėracă hărtie tolerantă mai ești!

„Vrem să fim Maghiari!“ dice
 Bartha. Fôrte bine! Dreptul acesta
 nu-l contestă nimeni Maghiarilor.
 Dér, când dice Bartha „Vrem să

fim 20 de milioane de Maghiari“, la
 asta noi trebuie să răspundem:
 „Nici în veacul veacului!“

Revistă politică.

În revista numărului nostru trecut
 de Dumineca, am dat o oglindă
 fidelă privitor la *situațiunea politică
 din țera*. De atunci s'au petrecut
 érašii însemnate evenimente. Le vom
 espune aci pe scurt:

În ședința de Marți a dietei
 ministrul președinte Khuen-Heder-
 vary a fost desaprobat, — și étă
 cum și din ce pricină. Lună partidul
 liberal a ținut conferență. A decis,
 ca Hedervary să respingă în fața
 camerei pretinsul atac și amestec
 al ministrului președinte austriac în
 afacerile interne ale Ungariei. Ceti-
 torii știu deja în ce ar consta acest
 atac: Koerber a spus adecă în
 „Reichsrath“, că guvernul din Aus-
 tria își susține dreptul de a exercita
 o deplină influență legislativă în ces-
 tiunile referitoare la armata comună.
 Hedervary a profitat de ocaziune
 pentru a-și face declarația sa în șe-
 dința de Marți, însă cuvintele lui au
 fost aflate prea blānde și prea puțin
 energice. Kossuthiștii bāgēnd de
 sēmă, că nici în partidul liberal de-
 clarația lui Hedervary nu întâmpină
 aprobare, prin rostul lui Francisc
 Kossuth au propus, ca dieta s'o
 scarmene în ședința de Miercuri.
 Propunerea lui Kossuth a rost pusă
 la vot și — lucru de mirare — toți
 deputații au votat pentru ea, afară
 de miniștri și câțiva liberali.

În urma acestui vot *Khuen-He-
 dervary și-a dat*, pentru a doua óră,
demisiunea. Acesta a anunțat'o el și
 în ședința de Miercuri a dietei prin
 scurte cuvinte. Apoi el, dimpreună
 cu ceilalți miniștri și cu vr'o două-
 țeci de inși din partidul liberal, au
 părăsit demonstrativ sala desbaterilor.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Între di și nópte.

Sgomotu a încetat pe drumuri,
 Sėra-i păcnică și lină...
 Sboră unde de parfumuri
 Prin grădină.

Tremurat de-o adiere
 Scóte-un frémăt tainic nu cu;
 Din zăvoiu acum pătrunde:
 Cu-cu, cu-cu!

Crinii 'ncovoid mijlocul
 Se sărută cu zefirii,
 Și — geloși — s'apriend ca focul
 Trandafrii.

Mai colo, ascunse 'n straturî,
 Garofițe și panselē
 Șeguesc și țin la sfaturi
 Între ele.

Góuge, greeri mici prin iėrbă
 Țin discursuri lungi — limbuții — ;
 Ce dureri a prins să-i fiėrbă,
 Sėrăcēții!

Spre căsuțe 'n lemn săpate,
 Dup' o lungă di de muncă,
 Vin albinele 'ncărcate
 De la luncă

Cu merinde 'n piciorușe,
 Una, mai târziu sosită,
 Bizăind rămāne 'n ușe,
 Obosită...

Peste tóte acum se lasă
 Pacea unui vis eteric...
 Firea 'noet, încet se umple
 De 'ntuneric...

Parfumând nespuse de dulce
 Visul nopții suverane,
 Crinii apar ca umbre albe,
 Diafane.

De lumini acum s'apriunde
 Bolta cerului enorm;
 Ochii mi-se 'nchid de farmec
 Și... adorm.

Pitești. Florian I. Becescu.

Petrea strėinul.

— Urmare. —

II.

După mieđul nopții, vifornița se mai
 liniști. Saniile cu fēn porniră ér agale prin
 nópte; părintele Miron venea în urmă, ca-
 lul mergea la pas. Viscolul ofta rar, adu-
 cēnd cele din urmă pānze subțiri de pul-
 bere albă. Nóptea părea că cere pace, după
 un sbucium uriaș; câmpiile se linișteau din
 ce în ce, larma cumplită scăquse, fiorii de
 gróză se stfnsese. O părere de lumină vi-
 nētă începū să lāmurescă câmpia.

Ómenii mergeau liniștiți pe lângă boi,
 numai Petrea strėinul, slab și amețit, sta
 cucuiat d'asupra unei clăi de fēn. În urmă
 clopotele calului sunau după pas, rar și
 limpede, în nópte. Stāna se pierduse în
 urmă; unda ei de lumină scăquse, cucerită
 de întunerec, se stfnsese ca un vis.

Se audi din urmă, glasul popii:
 „S'a mai luminat o lécă par'că...“
 Și un glas răspunse din întunerec:
 „A rėsărit luna, în dosul norilor.“
 — Aha! di se alt cineva, a rėsărit
 luna, da.

— Ce vifor, vorbi ér popa; cum ur-
 lau lupii! mare cumpănă eram să trag!

— „Puterea lui Dumeđeu“...

Înaintau greu prin troian. Pe unele
 locuri, pe unde drumul se încovăia, omēțul
 se suia la peptul boiler. Ómenii luptau din
 greu, alătura cu vitele, tăcuți, încordați.
 Popa stătea grāmădit în sãniuța lui, cu
 nasul în blana giubelei; par'că-i era somn,
 sunetul trist al clopotelor îi rėsuna la urechi
 slab, departe, ca o îngănare de cāntec.

Aprópe de diuă vremea se liniști;
 norii se risipiră, deschidēnd ferestre lumi-
 nei dulci a lunei.

Frigul crescū, aerul începū să înghețe
 O lumină de basme se întinse pe câmpiile
 albe; în fund de zări, se zăreau din vreme
 în vreme, șiruri de plopi, ca nisce linii
 drepte, negre, vristând un petec mai lumi-
 nos de ceri. La cotitură de drum rėsăreau
 crānguri pestrițe; crāngile încărcate de
 omēt, atėrnau obosite. Câte-odată, umbre
 negre vișcau pe omētul alb, se infundau
 sub bolțile uscate și ninse.

Au mers așa multă vreme.

Popa plutea în aceeași legănare de
 somn. De-odată ca 'n vis, vėđū ceva ciu-
 dat. Din sania din urmă Petrea se lāsase

Demisiunea și-a făcut-o cunoscută cancelariei de cabinet din Viena, de unde a primit răspuns, că de-orece Maj. Sa e ocupat cu visita ce i-a făcut-o Țarul Rusiei, numai Lună i-se va da audiență, și numai atunci se va hotărî asupra demisiunii.

*

La 30 Septembrie Țarul Rusiei a sosit în Viena. A venit la espresa invitare a Maj. Sale monarhului nostru. Primirea ce i-s'a făcut, a fost strălucită. În aceeași zi s'a dat în palatul împărațesc din Schönbrun un prânz de gală, cu care ocaziune s'au ținut toaste politice. Primul toast l'a ridicat Maj. Sa Francisc Iosif pentru Țarul, dând espresie speranței, că armonia de vederi ce există între cele două împărății în fața evenimentelor din Balcani, va contribui la asigurarea succesului acțiunii, ce și-a propus Rusia și Austro-Ungaria în interesul păcii europene. — Țarul a răspuns zicând, că înțelegerea cordială și armonia perfectă ce rezultă din ea, în acțiunea guvernelor, sunt o garanție prețioasă pentru succesul marelui opere pacificatoare, și pentru restabilirea liniștii în Balcani.

Din Schönbrun cei doi monarhi au plecat în Mürzsteg (Stiria) la vânătoare, care a durat trei zile.

Tôte gazetele mari europene dau o mare însemnătate politică acestei întâlneri de împărați.

„Concesiunile“.

Mult s'a vorbit și se vorbește de-o vreme încôce despre așa dișele pretensiuni și concesiuni naționale, ce ar fi să li-se dea Maghiarilor în armata comună.

Partidul liberal guvernamental a ales o comisiune de 9 membri, care să pregătească programul militar al partidului. Președintele acestei comisiuni este fostul ministru președinte Coloman Szell. Nu se cunoșce până acum rezultatul la care au ajuns desbaterile comisiunii. În privința acésta se păstrează mare secret.

Se afirmă, că în audiențele ce le-a dat Maj. Sa în palatul din Buda după prima demisiune a contelui Hedervary, monarhul a spus bărbaților de stat pe cari i-a ascultat, ce concesiuni pôte să facă în cesiunea militară. Concesiunile acestea se cuprind în 6 puncte, și anume:

1) Permutarea ofițerilor ungari la regimentele din Ungaria, în înțelesul rescriptului regesc din 1868, după puțință.

2) Arangearea cesiunii insigniilor în așa chip, ca să iasă la ivelă individualitatea națională a Ungariei.

3) Reformarea instrucției militare, întru cât în institutele din Ungaria unele obiecte s'ar preda și. unguresce. Ungaria pôte să-și înființeze institute militare pe propria-i cheltuială; planul lor de învățământ însă nu se pôte abate de la planul institutelor comune.

4) Arangearea cesiunii emblemei în așa chip, ca pe stampilele comune să apară lângă olaltă emblema ungară și emblema austriacă.

5) Limba oficială a procedurii militare e cea germană, însă apărătorii pot vorbi și unguresce și eventual prin tâlmăci se înțeleg cu judecătorii. Sentința se pronunță nemșese în numele împăratului.

6) Nu e permis a-se atinge de limba de serviciu și de comandă (germană).

Acesta a fost punctul de vedere al Maj. Sale după prima demisiune a lui Hedervary. De atunci însă și până ađi situațiunea s'a schimbat. Se pare, că cercurile militare din Viena sunt învoite a mai largi concesiunile, mai ales în ce privește instrucția militară și procedura penală militară. O foie ungurescă din Peșta — de regulă bine informată — spune, că comisiunea de 9, însărcinată cu redactarea programului militar, va enunța ca hotărîre următoarele:

În institutele militare din Ungaria, limba de predare a majorității obiectelor va fi limba maghiară. În ce privește modificările de introdus în procedura penală, se va enunța, că nu numai apărătorii pot să vorbească unguresce, ci și acusații. Numărul auditorilor (judecătorilor militari) se va sporî în măsură, încât folosirea limbii maghiare să nu întâmpine piedecă și să nu aibă loc instituția tâlmăciului. Sentința însă se va pronunța totuși în limba germană în numele împăratului și regelui.

Atât scie să spună foia ungurescă din tainele comisiunii amintite.

Un comunicat al ministeriului de război. Ministerul comun de război din Viena a publicat un comunicat în care etă ce se dice:

„Decă conducerea armatei ar fi sigură, că s'ar vota în 2—3 luni contingentul de recruți, fără nici o întârziere ar concedia pe soldații din anul al treilea. Câtă vreme însă nu sunt garanții pentru acésta, adecă până când în Ungaria nu se va vota cel puțin contingentul de recruți de până

acum, nu pôte fi vorba de concedierea soldaților din anul al treilea de serviciu, ori cât de greu li-ar căde lor acésta... Sôrtea soldaților este deci în mâna opoziției maghiare, căci dela arbitriul acesteia atêrnă, ca 40.000 ômenî să servescă și pe mai departe, ori să fie concediați a merge pe la casele lor.“

„Să nu plătim dare!“ —

„Cerem limba maghiară!“

Număroșe orașe din Ungaria, cunoscută mai înainte, ca orașe guvernamentale, s'au ridicat în timpul din urmă și au adus hotărîri să nu plătescă dare și să dea ordin percepțiilor să nu primescă banii de dare nici chiar de la aceia, cari ar veni să plătescă de bună voie.

Între aceste orașe este și orașul Deși, capitala unui comitat, în care majoritatea covârșitoare a locuitorilor sunt Români.

Odată cu hotărîrea despre neplătirea dării s'a adus și hotărîrea, de a se cere de la camera deputaților introducerea limbii maghiare, ca limbă de comandă și serviciu în armata comună și ca limbă de instrucție în școlile militare. Mai de parte: înlocuirea pajurei, care reprezintă vulturul împărațesc cu două capete și stêgul negru-galben, cu pajuri și stêguri maghiare.

Noi am arătat de multe ori, că ce trebuie să credem despre introducerea limbii maghiare în armata comună. Am arătat, că asta nu pôte avé alt scop, de cât maghiarisarea și prin regimente, precum am vedut că se face prin școli și alte instituții ale statului.

Un ofițer némt, care de 23 ani servește la un regiment românesc, ni-a scris mai deunăđi o scrisore, pe care am publicat-o într'un număr de peste săptămână, în care arată, că el tot românesc vorbește cu soldații și cu subofițerii, mai departe la sêrbători militare feciorii jocă căluserul și alte jocuri românesce, cântă românesce, ér ofițerii jocă și cântă cu feciorii dimpreună. Cu un cuvânt, în armata comună se respectéază naționalitatea și limba noastră, datinele, jocurile și cântecile românesce. ér ofițerilor nimenî nu le face imputare că sunt Români, decă sunt vrednici să fie înaintați, ér după ce ies la pensie se ocupă cu înaintarea culturii românesce, cum a făcut-o colonelul baron Ursu și generalul Doda.

Ce sôrte ne-ar aștepta în armata, unde comanda ar fi maghiară, se pôte vedé — dice ofițerul — din

faptul ce s'a petrecut înainte de asta cu 6—7 ani în Bistrița, unde un ofițer în rezervă Român de la honved, pentru faptul, că avea un bilet de vizită, pe care îi era scris numele românesc, a fost provocat la duel și schilodit pe tótă viața.

Cu atât mai mare durere am simțit, când am vedut că în Deși cel dintăiu, care a făcut propunerea de a se introduce limba maghiară la regimente, a fost un domn avocat, pe care îl sciam până acuma Român, fiind el până în diua de astăđi chiar membru al sinodului bisericesc din Sibiu, unde ține chiar și cuvântări. Domnul acesta este avocatul Farkas, a cărui propunere o publicăm aci:

1) Representanța comunală să enunțe prin decisiune, că va trimite camerei deputaților o adresă, cerând, ca în armata maghiară să se introducă cât mai curând limba maghiară ca limbă de serviciu și de comandă, să se introducă drapelul și embleme maghiare în armata maghiară; să se introducă limba de instrucție maghiară în armata maghiară, atât la cursurile superioare de ofițeri, cât și în școlile reale militare, și în școlile de cadet; corpul ofițeresc să fie compus din cetățeni ungari, ér în procedura penală militară limba maghiară, ca limbă de pertractare; armata maghiară să pună jurământ pe constituția maghiară.

2) Să enunțe reprezentanța comunală, că va trimite o adresă camerei deputaților, cerând licențierea imediată a soldaților cari au servit trei ani sub drapel.

Pentru prezentarea ambelor adrese este rugat deputatul orașului Deși, care este rugat tot-odată să ia poziție pentru postulatele naționale.

Să enunțe reprezentanța comunală, că pe baza art. XXI din 1886 îndruméază senatul orașului, să interdică organelor sale pentru încassarea dărilor, ca să nu primescă dările cătră stat oferite de bună voie, ér la înrolarea recruților benevol, să nu-și dea concursul până va dura starea de ex-lex, aducând acésta la cunoșcinta locuitorilor.

Moțiunea acésta a fost primită în unanimitate.

Lăsăm pe fie-care Român să-și facă singur judecata asupra unei asemenea fapte ne mai pomenite.

Ce dice un diar unguresc despre partidul liberal?

Etă ce scrie diarul „Alkotmány“ în numărul său de la 2 Octomvrie despre partidul liberal:

de vale, din vârful clăiei și căduse alătura cu drumul, până la piept în omēt. Nimenî nu băgase de sémă.

Popa se gândi mirat: „De ce s'a dat jos din sanie?“ Apoi tot el murmura: „De unde pot sci eu?“

Mai merse o bucată bună de drum, apoi șopti ér: „Să ved, vine după noi?“ Voia să se întorcă și nu putea; nici glasului nu putea să-i dea drumul. Un fior ascuțit îl deștépă. Gândi: „Pôte a murit!“

Se întorșe greu și se uită 'n urmă. Umbra négră a lui Petrea eșia din troian

Se mișcă puțin până în mijlocul drumului, apoi se făcu una cu omētul, rămase nemișcată pe luciul alb.

Popa se opinti de-odată și răcni sperios: „Stați! s'a întâmplat ceva!“

Îndată, ômenii opriră boii. „Ce este părinte?“

— A cădut Petrea din virf.

— Care Petrea?

— „Cel pe care l'am luat de la stână Uitați-vé colo, în lungul drumului o pată négră. Móre! să sciți că móre, sêracul; haideți după mine, móre sêracul!“

Popa întorșe calul și se îndreptă spre străin; vre-o patru ômenî se luară după el.

„Etă-l, șede nemișcat, cu fața în jos; să știți c'a murit!“

Părintele Miron se dădu cu greutate jos din sanie, cuprins de o milă nespuse. Se apropie de necunoscut și-l atinse. Dișe cu glas mișcat:

„Petre, mēi Petre, scólă frate!“

Unul din ômenî șopti: „Era slab, a bêt cam multșor, a stat nemișcat în sanie și a amorțit. Pôte, pe urmă a vrut să se dea jos, ca să se mai pörte; a cădut și acuma nu se mai pôte mișca. Petre, scólă, bre omule, écă te strigă părintele; scólă bre!“

De data asta, un mormăit îndăușit se auđi și Petrea făcu o mișcare.

N'a murit, sêracul, îngână popa și-și simți ochii umeđi. „N'ai murit, frate; scólă și hai cu noi; nu mai avem mult până la Luncă, scólă, hai! — Ia puneți mâna ică, să-l sculăm și să-l punem în sanie!“

Când simți mâinile ômenilor, străinul începú să bolborosească:

„Lăsați-mé!... lăsați-mé!... e cald pe cuptor, dați-mi pace!“

— Hai și l'om ridică! șopti popa, făcând cu mâna semne ômenilor.

— „Lăsați-mé! gema Petrea; aici pe cuptor, e cald; cine scie... de când n'am durmit eu pe cuptor... E cald aici!“ Și se strînse ghem pe omēt

„Hai sus!“ îndemnă ér popa, făcând semn, ca să-l ia și să-l svirle în sanie.

Ômenii îl luară încet de jos, pe brațe și-l puseră cu grije în sania popei. Petrea scâncea, ca un copil. Apoi, în sanie pârú că se deștépă, ridică o clipă capul, se uită în jur, apoi se ghemui fără de nici un cuvânt, în fên.

„Bine, bine“ dișe popa Miron, suindu-se în sanie; „de-acu a scâpat. Hm! dér cum am băgat eu de sémă, că a cădut! Ei decă rămânea el «colo în omēt? Murea, nici vorbă că murea! — Sêracul! tôte pécatele cad pe capul lui. Mie, nu sciu cum mi-e milă de omul ista; pare că a fost chinuit mult în viața lui.“

Săniile porniră ér încet; frigul creșcea odată cu lumina. Printre grămeci de nori, se vedea luna în aburii violeți.

Clopotele calului sunau rar și trist; popa se alătură cu giubeaua de Petrea, ca

să-i țină cald, apoi se grămădi și el în blănă și începú să se gândescă la întâmplările nopții. Simția o bucurie mare, că a scâpat viața unui om. Din când în când ridică încet capul și privea la Petrea. În lumina lunii, obrazul nenorocitului era galben, ca de mort.

Când se opriră la marginea satului, la casa părintelui Miron, se revârșă de diuă, într'un frig cumplit. Pletele și bărbile erau argintate de promorócă; boii suflau aburii deș, în lumina dulce cenușie. O liniște adêncă stăpânea satul, casele stăteau tupilate sub glugile lor albe. Și 'n răsărit, o undă roșie de vâpae nășcea.

Petrea era amorțit, nu și venise încă în fire; fú dus de subsuori în casă. Ômenii traseră carêle în ogradă și dejugară boii, apoi după-ce le dăduse să ronțescă câte ceva, întrară și ei în bucătăria caldă, mare, unde încă stăpânea căldura nopții.

Preotésa Irina aștepta. La sgomotul de afară, eși în prag, în cațaveica-i de vulpe.

„Vai de mine, părinte, dișe ea cu grije, când dădu cu ochii de popă; tare m'am mai înfricoșat! Ce nôpte cumplită!“

„Câte capete sunt în partidul acesta, fie-care gândesc în alt chip. Mai bine ar face, decât partidul și-ar închide prăvălia și ar scrie pe ușa ei cuvintele: „Prăvălia această este de închiriat“ Său și mai bine ar fi să nu scrie nimica, căci prăvălia această nu mai trebuie nimenui, niel de po-mană.

„Multe păcate s'au săvârșit în acea prăvălie. Acolo s'a săpat mormântul țării ungurești. În numele liberalismului n'au lăsat acolo nimic întreg, din ceea ce s'a făcut Ungaria mare: au omorât *spiritul creștinesc*, *spiritul național*, *spiritul dinastic*, *spiritul comerțului cinstit*, *al culturai și industriei cinștile*. Și tot sub protecția liberalismului a crescut *socialdemocrația internațională revoluționară, fără de lege*.

„Socialismul acesta, care este fătul liberalismului, a avut erî o rocoltă sângeroasă în Budapesta. Nisce muncitorî s'ermani orbiți, amărăți și moralicesce atrofiați, au cerut erî de la stăpânii lor liberali îmbunătățirea sortii lor, er stăpânii, nisce liberali bogăți, dintre carî unul fost director de bancă și fost deputat liberal, a cerut în contra muncitorilor ajutorul poliției și când poliția n'a fost de ajuns, a cerut și cătane. Va să dîcă acuma v'e trebuie cătane și baionete? Cătane pentru care nu votați cheltuelile și cătane contra socialdemocrației, pe care voi ați dădăcit-o?

„Vorba e însă, că atât la liberali, cât și la social-democrați, cine sunt advocatii diabolului? *Jidovii*. Deputații jidovî șed în partidul *liberal* al guvernului, în partidul *liberal* al lui Kossuth și în partidul *liberal* al social-democraților și democraților, căci la adică toți sunt liberali.

„Jupânii Weis Berthold, Wolfner Pavel, Barta Ödön, Bokanyi Samuil, Reich Aladar, Szatmári Morit, Molnár Jenő, Vișontai Soma, Neumann Armin, Vázsonyi Vilmos, Izrael Iacob, Mezőfi Vilmos, Weltner Iacob, toți aceștia după partid, avere, cultură, pot să fie diferiți unii de alții, eu toți sunt însă tovarăși în munca destructivă a liberalismului.

„Orî ce vorbesc scriu s'eu fac acești jupâni, tôte vin în folosul social-democraților. Naționalitățile ei le întărită, atacurile contra creștinismului de la ei derivă șanțul între națiune și Coróna ei îl sapă, în frunte cu jupânul Vészi Jozsef, care îndrănescce să scrie în diarul s'eu (Budapesti Napló), că împ'ratul este îngâmfat și se ridică contra națiunei, pe când adev'rul este, că națiunea (afară de jidovî și câțiva sateliți ai lor) este credincioasă tronului și nu luptă, de cât împotriva sfetnicilor liberali ai tronului“...

Din Bucovina.

Cetim în „Deșteptarea“ din Cernaui:

Luni în 27 Septemvrie a. c. comitetul executiv al marei proprietăți române a ținut o ședință sub președința d-lui dep. în dietă Dr. Iancu cav. de Volcinschi, la care s'a luat următoarea rezoluțiune:

„Comitetul executiv subsemnat al marei proprietăți române, av'nd în vedere atacurile personale al căror obiect a fost deputatul acestui corp electoral d-l Dr. Iancu cav. de Flondor în ședința din 18 Septemvrie n. a. c., decide următoarele:

Suntem îndatoriți a esprima aprobațiunea noastră absolută pentru atitudinea manifestată de deputatul Dr. Iancu cav. de Flondor în afacerea amintită la început,

avem deplină încredere în domnia sa nu numai din cauza procederei amintite, ci și pentru întreg trecutul domniei sale,

suntem convinși că domnia-sa ca și până în prezent va esercita și în viitor cu energia obicinuită mandatul de deputat dietal pentru binele națiunei sale și al țării și că nu va obosi în această luptă provocată și purtată de adversarii noștri cu cele mai condamnabile invective personale“.

(Urméză mai multe subscrierî.)

In decursul ședinței s'au mai adoptat următoarele decisiuni:

„Comitetul executiv al marei proprietăți române stă — în ce priveșce reforma legii electorale și regulamentul țării — neabătut pe punctul de vedere precizat în Februarie 1901, adecă: Deputații marei proprietăți române se provocă a se întrepune cu sirguință pentru reforma legii electorale, în deosebî a se întrepune pentru lărgirea dreptului de alegere în curia a treia.

Este însă strict de observat, că o deranjare a raportului present al forțelor partidelor, respective al curiilor să fie esclusă și ca actualul sistem de curii să fie manținut neschimbat“.

Comitetul executiv al marei proprietăți a acceptat textual și cu unanimitate compromisul între comisiunea parlamentară a clubului român și clubul armeno-polon.

S'a mai decis a convoca în timp scurt o adunare a electorilor marei proprietăți române, pentru ca să decidă, orî și în ce fel să se ia o poziție față de atacurile demagogice și nedemne năpustite în timpul din urmă asupra marei proprietăți. Presidiul a fost provocat, ca în aceste cestii să se pună în înțelegere și cu conducerea partidului armeno-polon.

SCRIRILE DILEI.

— 20 Septemvrie v.

Visitațiune canonică. Săptemăna trecută I. P. S. S. Metropolitul I. Mețianu

a făcut o visitațiune canonică pe Valea Mureșului, unde după cum spune „Telegraful Român“, din prima jumătate a vécului trecut, de pe timpul episcopului V. Moga, nu s'a mai prezentat capul bisericeii ortodoxe în mijlocul credincioșilor s'ei. In această visitațiune Inalt Prea Sântia Sa a sfințit bisericele cele noue din Cuesdiu, Toplița-română și din Idicel-pădure. In suita metropolitului au fost protopresbiterii I. Papiu și I. Droc. asesorii consistoriali N. Ivan, Dr. Miron Cristea, și referentul școlar L. Trilean, er slujbele diaconesci le-a îndeplinit diaconul de la biserica sf. Nicolae din Brașov Ioan Prișcu, care anume a fost chemat din partea arhieriei. Metropolitul a ținut mai multe vorbirî poporului îndemnându-l la muncă, la iubirea de neam și de legea strămoșescă. Cu ocașiunea acestor sfințiri de biserică, I. P. S. Sa a hirotont diacon și pe urmă preot pe d-l Cornel Popescu, ales paroch în Deva.

Asociațiunea română pentru înaintarea și răspândirea sciințelor își va ținé mâne, Duminecă în 4 Octomvrie congressul în aula universității din Bucuresci. La acest congress vor vorbi: C. T. Robescu, primarul capitalei, C. C. Dimirescu, rector al universității din Bucuresci, Spiru Haret, ministru și Dr. C. I. Istrati, președintele congressului. In aceeași zi se va deschide esposiția la ôrele 2 p. m. pe Splaiul General Magheru. Esposiția va sta deschisă până la 2 Noemvrie n. Cu ocașiunea acestui congress se vor ținé mai multe conferențe de cătră cei mai de frunte bărbați ai sciinței din România.

Asentările din Orăștie. „Bunul Econom“ scrie: După cum s'a anunțat și în numerii trecuți, asentările voluntare la comanda de întregire a regimentului nostru Nr. 64 din Orăștie, s'au continuat și săptemăna această. Resultatul asentărilor de până acuma este următorul: S'au prezentat la asentare 362 inși, din carî s'au asentat 324. Cei asentăți după naționalitate sunt: 240 Români, 52 Sași și Nemți, 36 Unguri și 6 Ovrei. Feciorii asentăți sunt împărțiți la Regimentul Nr. 64, la Div. Art. Regmt Nr. 36, la batalionul de pioneri și la regimentul de husari Nr. 2, carî la 5 Octomvrie a. c. vor și intra pentru a-și începe serviciul militar.

Congregația comitatului Hunedóra e convocată pe ziua de 17 Octomvrie. E de dorit, ca membrii români să se presinte în număr complet la adunare, căci vor fi obiecte însemnate de desbătut și pentru Români.

Principele Eitel nu învață unguresce. Mare svon făcuseră foile maghiare, cu vestea, pe care o publicase pentru întâia-dată evreul Vázsonyi, că fiul mai mic al împ'ratului german, prințul Eitel

Frideric, ar înv'ța unguresce. Mulți dintre Unguriî, carî umblă după cai verđi, își vedeau visul cu ochii: Ungaria independentă, ruptă de Austria, er pe tron av'nd rege din familia Hohenzollern, care scie bine unguresce, jôcă ciardaș și mănâncă papricaș. Tôte visurile acestea s'au spulberat acum, căci fôia germană „Kölnische Ztg“ vine acum și desminte categoric scierea fantastică despre înv'țarea limbei maghiare la curtea din Berlin.

Români în luptă cu un urs. Mai deunăđi umblând prin comitatul Treiscaunelor, auđisem oistorie interesantă întemplată înainte de asta cumai mulți ani cu un Român cu numele Sporea și cu un urs. Ursul îl luase anume în brațe pe Român și îl strîngea, de îi părăiau côștele. Fiul Românului, în etate de vr'o 14—15 ani se repeđi cu toporul la urs și îi cărbănia la loviturî strașnice în c'efă, ca să lase pe tatăl s'eu. Ursul în adev'r lăsă pe bătrânul și căută să îmbrățișeze pe băiat. Acesta fiind subțirel, ursul nu-l putea strînge bine, așa că băiatul eșia pe din jos din brațele ursului și pun'nd eră mâna pe topor îi aplica loviturî ursului, care într'aceea din nou se apucase de bătrân. Jocul acesta s'a repetat de căte-va ori, până în cele din urmă ursul, pierd'nd prea mult sânge, a căđut învins.

Istoria această, cu puțină schimbare o, vedem adesea repeđindu-se prin munții noștri. Româniî, cu un curagiu admirabil, dau mereu piept cu urșii și nu le pasă de ei.

Așa cetim acum într'o fôie ungurescă, că Româniî George Pantea, George Bonța și Ioan Bonța din Becăș (Ciuc) v'đ'nd, că un urs le-a doborât la pământ o vacă, au descărcat puscile asupra lui, fără să-l pôta însă rani de mörte. Ursul s'a repeđit la George Pantea și a început să-l maltrateze. George Bonța v'đ'nd pe soțul s'eu în primejdie, și-a aruncat pușca și cu manile góle, s'a repeđit asupra ursului prind'ndu-l de urechi și gât să-l traga jos de pe Pantea. Ursul se întorce și îl apucă pe Bonța în brațe. Bonța însă cade și ursul peste el. Afl'ndu-se pe un costiș, ursul și Românul, țin'ndu-se de olaltă s'au rostogolit într'o prăpastie. Aici s'au lăsat unul de altul. In momentul acesta sosî Ioan Bonța, care din pușca încărcată a lui George Pantea descărcând un glont asupra ursului, l'a ucis.

Ședători la sate. După un raport prezentat de d-l Sinisteanu, revisor școlar de Ilfov, în cursul anului școlar 1901—1902 au funcționat în acest județ cinci ședători. In 1902—1903 au funcționat în t'otă țera 407 ședători și s'au ținut 2.484 de ședințe, la carî au luat parte 11.314 femei și fete. Ședătoriile, conduse de 416 înv'țătore și maestre de lucru, au fost primite cu multă dragoste de sătence.

Tare mai tremura inima 'n mine și eram scărbită, care nu se mai află! Până acū am așteptat“.

— He, nu scîi nimica, începū popa cu glas aședat, câte am pățimit, numai Cel de sus scie! Și lupii i-am auđit, cum te-aud; puteam chiar să nu mai fiu acuma, dér a avut mila de mine Domnul! Și un om am scăpat de la mörte, preotésă; da, un om, preotésă! éta-l, chiar a ista care-i de față... Da, preotésă, da, un om s'erman; éta-l!...

Popa se desbrăcase de giubea, se descălțase și se aședase lângă sobă. Un sătén descurscă și pe Petrea de hainele-i s'erace și-l grămădi la căldură. Nenorocitul făcea mișcarî domóle, incurcate, ca un om beat; ochii de jumătate închiși păreau invăluți de o durere posomorită pe fața palidă ca de mort.

Preotésa sta inlemuită, în mijlocul casei, cu mâinile subpuse; se uita când la popă, când la stréin, și clătina nedumerită diu cap. Inșă, în ochii ei căprii, umbriți de gene lungi, pe fața ei rumenă și blajină, se cetia mulțămirea, bucuria, după așteptări cumplite și bătae de inima.

O lampă s'eracă împărția lumină roșcată pe p'areții îmbrăcați cu scorturi și în odaia plină de buclucuri, ca o cutie. Pe p'arelele de la răsărit, icône îmbrăcate în argint, străluceau în rumenela tainică a unei candelé, ca într'o taină de zorî.

„Da-da, preotésă, dișe popa, reschirându-și barba mare cu degetele; mare cumpănă!... Ce te uiți așa la Petrea al nostru?“

— Petrea îl chemă?

— Da, Petrea. Și eu mă uitam dintru întâiū așa la d'nsul, în stână.

— Care stână?

— Ei, apoi nu scîi nimica; stai să-ți spun de la cap'et cum a fost cu viforul, cu stâna... Să veđi!...

— „Ăra, părinte, eu stau și mă uit ca o próstă... Țr-o fi fiind fôme, țr-o fi fiind sete, — să-ți aduc ceva să pui la inimă... Pe urmă vin și ascult...“ Și fără să mai aștepte răspuns, preotésa eși.

„Hm! ce are să se mai mire! mormăi popa, uitându-se g'nditor la stréin. Petre, Petre, te-ai mai desmorțit? Nu. Mare cumpănă am tras, frate!“...

Preotésa intră cu friptură rece și c'o cană cu vin. Le puse popei dinainte și se aședă alături.

„Să veđi cum a fost... Am pornit pe sub sară“...

— Da el nu mănâncă? întrebă în șoptă preotésa.

— „Nu. Nicî n'aude; adecă nu ca n'aude, dér așa-i el, stă mut ca o momăie. Petre, bre Petre, vină și îmbracă ceva... Nu veđi cum se uită înainte? — Să veđi. Și după ce am pornit, unde a început, bre, o viforniță... Da viforniță nu giună! Nu se vedea, nu se auđia nicî în ceriū, nicî în pământ! Și urlau lupii; preotésă, urlau lupii de mă treceau sudorile, de gróză...“ Popa se opri de-odată și întrebă încet: „Ce te uiți așa la el? — Un stréin nenorocit... Să veđi cum am ajuns la stână... A! da bun vin... Petre, bre Petre; degéba! écă așa se uita la stână! — Să veđi.“

Preotésa se uita, ascultând vorbele popei, la Petre stréinul. Așa de tristă și de suptă îi era fața, așa de dureroși ochii, stătea așa de ghemuit în căldură, — în cât părea că de ani nu simțise m'ngăierea focului. Un fior ușor îi scutura carnea us-

cată. T'otă ființa lui oropsită și plină de durere te făcea să te g'ndesci la un gémêt sfășietor.

Preotésa se uita la stréin. Popa povestea, imbucând și sorbind vin din cană; în odaie era cald, vorbele lui cădeau în tăcere, ca nisce fiori. Povesti despre n'optea adencă, despre v'nturile de gróză, povesti întâmplările de la stână, întorcerea și amorțela lui Petrea.

Pe ferestre intra lumina alburie a dimineții; în odaia liniștită, glasul popei obosit, scădea, curgea lin, monoton, ca în apropierea somnului. Apoi se stînese.

Preotésa tăce. Și, în semi-întunerecul diu odaie, tăceau tustrei. Popa era moleșit de căldură. Preotésa se uita cu ochii mari plini de gânduri, la Petrea. Er stréinul tot neclintit sta, scuturat din când în când de fiori ușori, cu ochii drept înainte lui, în necunoscut.

„Irină, — Irină! dișe popa, de-odată; mare cumpănă am tras!“...

Un fior mai tare scutura pe stréin, întörse încet capul și ochii lui negri, adencî și dureroși, se ținiră asupra preotesei.

Aceste ședători se țin la școlă, unde învățătoarele fac cursuri de adulte cu femeile și fetele, le învață lucrări naționale, le citesc istoriile morale, le dau sfaturi igienice cum să-și îngrijescă de casă, de sănătate și să-și crească copiii; cum să se hrănescă, cum să-și cultive grădinile de legume, în sfârșit tot ce este trebuincios în viața zilnică.

Nou medic. D-l Dr. Cornel Neșiu, fiul canonicului Moise Neșiu din Oradea-mare, a fost numit medic-șef al spitalului nou înființat din Beiuș. D-l Neșiu a făcut studiile de medicină la Clușiu și Graz și a fost până acuma medic de cerc în K. Tarjan.

Retragerea bancnotelor de 10 fl. Direcțiunea băncii austro-ungare a făcut cunoscut, că cu începere de la 1 Sept. a. c. bancnotele de 10 florini (de la 1 Maiu 1880) se mai pot schimba cu bancnote nouă în corone seu monede de aur numai la centralele din Viena și Budapesta; ér plătiri cu astfel de bancnote nu se mai pot face cu începere de la 1 Sept.

Un nou măestru de dans. Domnul Gheorghe Spudercă din Brașov a depus țilele acestea la Budapesta esamenul de măestru de dans și va deschide în curând o școlă în orașul nostru. Publicul român, de sigur va da sprijinul seu noului măestru dans.

Obiectele uitate în tramvai: umbrele, pălării, haine se vor vinde prin licitație în ziua de 7 Octomvrie la orele 9½ la stația de pe promenadă.

Care farmacie va fi deschisă? Duminecă în 4 Octomvrie după amiezii va fi deschisă farmacia lui Victor Roth colțul str. Orfanilor (Têrgul straielor), aproape de teatru.

Cum se conservă omul până la adânci bătrânețe voinic și sănătos? Cu această problemă s'au ocupat mulți medici. Se știe că la conservarea sănătății contribuie foarte mult un stomac sănătos. Mijlocul cel mai bun cu care se poate vindeca stomacul stricat sunt picăturile veritabile Mariazell ale lui Brady. Cine s'a folosit odată de aceste picături, le va păstra în casa sa ca o comoră. Să se ferescă de falsificații. Să se cêră espres picăturile de stomac Mariazell ale lui Brady, cu marca și subscriere.

Vorbirile

ținute cu ocaziunea sfințirii episcopului de Lugosiu.

Ètă vorbirea, ce a ținut'o I. P. S. Sa metropolitul Dr. V. Mihalyi cu ocaziunea sfințirii întru episcop a P. S. Sale Dr. Vasile Hossu în catedrala din Blășiș;

"Ci un lucru trebuiesc."
S. Luca X. 42.

Đi de sărbătore luminată a strălucit nouă astăzi, când biserica grecescă prănuesce Nascerea preasfintei Dómei noastre de Dumneșeu Născătore.

Nascerea Preacuratei Fecióre Maria vestit'a bucurie la totă lumea, că dintrinsa a răsărit sórele dreptății Christos Dumneșeu nostru, care luminează pe tot omul ce vine în lume. Acesta deslegând blăstemul, ne-a dat binecuvântare întru mulțimea darurilor ce le-a rânduit în sfânta sa biserică, spre îndreptarea și sfințirea ómenilor.

Christos a dăruit bisericii sale osebite cinuri, și intrinsa trepte de serviciu a aședat spre slugirea sfințelor și preacuratelor sale taine.

Culmea serviciului sacru în biserica lui Christos o are episcopia. S. apostol Paul îndemnă pe Timoteu să-și aducă aminte, că prin sfânta Chirotonire a primit plinirea darului ierarchiei: „Nu fi nebăgător de sémă de darul ce este întru tine, care ți-s'a dat prin proorocia, cu punerea mânilor preoției“. Cade-se déră creștinilor, ca episcopia să o prețuescă, ca începătura puterii sacre, ce se coboră de la ss. apostoli, și ca izvorul darurilor sfintei preoții, aședate spre mântuirea credincioșilor.

Credinței vóstre în s. taină a preoției ați dat espresiune voi cu toții, mai întâi Prea sf. în Christos Frate Demetrie Radu episcop al Orăđii-mari, apoi voi veneraților în Christos Frați! și voi preadorită și cucernică obsce creștinescă! cari n'ați pregetat osteneța de a vè înfățișa astăzi aici, ca să fiți mărturie a chirotoniei Episcopului cetății de Dumneșeu scutite a Lugosului, în numele acestei Venerande Metropolitii primiti recunoștință călduroasă și binecuvântare.

Fericita cetate a Lugosului! carea luându-și de abia rēmas bun de ingerul bisericii, chemat la altă solie, își primesce adî Episcop pastor și învățător. Acesta cu știința sacră a adevărarilor mărturisite adî, care va „vede bunătățile Domnului în pământul celor vii“ (Ps. XXVI. 19) și după intențiunea cuprinsă în p. 1 al rezoluțiunei prea înalte din 10 Maiu 1738, îndemna-va pe mulți încă și de peste margine, să scape sub scutul Episcopiei Lugosului.

Clădi-vei, pe cum făcuși și aici acasă, pe temelile adevărului și ale dreptății zidirile pe cari le mai dorește acest Sion al D-lui; și ajutorat de caritatea fraților și de pietatea filor „dărîma-vei pãrețele cel din mijloc al certei, și se va reînțorce pacea și concordia prin darul lui Christos, al pietrei celei din capul unghiului, care a făcut amēndouă una și este puternic să încheie cu legătura dragostei și a păcii pãreții amēndoi, și să-i împreune și pãzescă întru înțelegerea unității perpetue!“¹⁾ (Fapt. apostol XX 28) în tocmai să se în-

córde, să sporescă și să împărătescă pen-tru adevărul și blândeța și dreptatea.

El primesce și cãrja, semnul puterei esecutive, cu care pe cei ascultători să-i primescă, pe cei îndărătnici să-i pedepsescă și cu toiagul îndreptării pe toți în credință să-i pãzescă.

Umerii arhierelui împodobescu-se cu omoforiul, întru asemenea păstorului celui adevărat, care aflând óia cea rētăcită, adecă némul omenesc, pe umeri l'a luat și după voia Tatălui cu puteri caresci l'a impreunat.

Pieptul îi strălucesce de crucea pastorală, simbolul umilinții și al răbdării, ca viața lui Christos să se închipuescă întru el Encholpiul vestesce, că arhierul cu inimă curată și cu spirit drept voescă să servescă Domnului.

Mitra îi aduce aminte cununa de spină a Mântuitorului; ss. evangheliști de pe mitră indică norma după care avem de a deprinde puterea înaltă a magisterului sacru.

Ales și trimis la astfel de solie, prea sfințite în Christos Frate Episcop Dr. Vasile Hossu! ce ai fost mâna drēptă a noastră și stîlp al acestei biserici metropolitane, luăști astăzi jugul evangheliei și intrași în statul de perfecțiune sacerdotală ca aceea, cât „în totă vremea mortificațiunea D-lui Isus în trup purtându-o și viața lui Isus să se arete în trupul nostru cel muritor“ (II. Corint IV 10).

Aședat acum pe luminariul sfintei biserici a Lugosului, făctu-s'a acesteia mângâierea speranței întemeiate, că lumina învățăturilor sacre, ca o vãpaie de foc, ieșind din gura prea sfinției tale, străbate-va nu numai la aceia, pe cari însuți i-ai crescut și i-ai învățat la această sf. Mitropolie, ci va ajunge departe și la toți aceia, cari în părțile diecesei Lugosului avură sórtea de a fi povățuți de cătră învățaceii preasf. tale.

Păstori-vei turma lui Christos cea de acolo, purtând grije, nu cu sila, ci de voie și după Dumneșeu pildă făcându-te turmei, care va „vede bunătățile Domnului în pământul celor vii“ (Ps. XXVI. 19) și după intențiunea cuprinsă în p. 1 al rezoluțiunei prea înalte din 10 Maiu 1738, îndemna-va pe mulți încă și de peste margine, să scape sub scutul Episcopiei Lugosului.

Clădi-vei, pe cum făcuși și aici acasă, pe temelile adevărului și ale dreptății zidirile pe cari le mai dorește acest Sion al D-lui; și ajutorat de caritatea fraților și de pietatea filor „dărîma-vei pãrețele cel din mijloc al certei, și se va reînțorce pacea și concordia prin darul lui Christos, al pietrei celei din capul unghiului, care a făcut amēndouă una și este puternic să încheie cu legătura dragostei și a păcii pãreții amēndoi, și să-i împreune și pãzescă întru înțelegerea unității perpetue!“¹⁾

Arvuna bunătăților acestor este darul

preasfîntului și de viață făcătorului spirit, care astăzi te-a pus Episcop al Lugosului și te „arată sfânt, ca să fi vrednic a cere cele ce sunt spre mântuirea poporului și vrednic să te asculte.“²⁾

Èră anghira tare și speranța neclătită spre tóte aceste bunătăți și spre alte după lipsele de acolo, să-ți fie împărătesa Maică mărirea fecioriei; ei te-ai dedicat astăzi într'un mod special, rostind în fața s. biserici următórele: „Èră pe preasfânta de Dumneșeu Născătore Maria cu cuget curat și adevărat o mărturisesc și propovăduiesc cum că pe cel unul din Treime Christos Dumneșeu nostru l'a născut cu trup, care cu adevărat îmi este folositóre și apărătóre întru tóte țilele vieții mele.“³⁾

Folositor tare și îndreptător luminat îți este sfântul, al căruia nume a purta te-ai învrednicit, anume cel dintre sfinți părintele nostru și al lumii învățător Vasiliu cel mare, arhieriscopul din Cesarea Capadochiei, cu ale căruia învățături sacre vei risipi negura rētăcirilor, cu ale căruia canóne vei păstra disciplina în cler și în popor, era cu tãria-i de arhieru vei apăra legea sfântă și vei conduce turma încredințată la pășunile vieții întru lungime de țile! Mulți ani!

P. S. Sa episcopul Dr. V. Hossu în răspunsul ce l'a dat acestei cuvântări, emoționat viu, spune, că cunoșce însemnătatea chemării sale nouă, simte întręga sarcină a răspunderii ce-l apasă în fața ómenilor și a lui Dumneșeu. Le cunoșce, le simte și se cutremurá de frică. Și decă totuși cutéză a porni pe calea ce-i stă înainte, este fiind-că are promisiunea mântuitorului Christos, care a promis asistența sa până la finele veacului. Îl întăresce tot așa conștiința, că a intrat în staul pe pórta ér nu pe ascuns, de óre ce în alegerea P. S. Sale s'au futelnit în comună înțelegere votul I. P. S. Sale metropolitului, ca cel dintâi chemat, cu votul guvernului și cu prea înalta voință a Majestății Sale monarchului și a sf. scaun apostolic.

Drept aceea aduce mulțămite fierbinți tuturor acestor factori, adecă: scaunului apostolic al Romei, tronului glorios al Maj. Sale, guvernului Maj. Sale, I. P. S. Sale metropolitului, arhierelui Orăđii, capitolului bisericii catedrale din Blășiș, capitolului din Lugos și tuturor aceluora, cari urmând numai boldului inimei au ostenit la actul sfințirii. Îi rógă la urmă pe, toți să nu-l uite în rugăciunile lor, cum el nu-i va uita, și încheie dicēnd:

„Astfel ne va uni pe toți legătura spirituală a credinței și a dragostei și cu darul cel prea sfânt vrednic ne vom face a vedé bunătățile Domnului în pământul celor vii.

¹⁾ Decretul sinodului Florentin.

²⁾ Archieraticon pag. 19.

³⁾ Archieraticon pag. 15.

„Irină, mare cumpănă! Dér a vrut Domnul așa, să scap și un nenorocit dela mórte!...“

Pe preotésă o străpunse o săgētă rece la privirea adēncă a lui Petrea; nu înțelelegea de ce, dér privirea aceea îi făcea réu. Se sculă, trecu la icóne, se întórse spre ușă, — ochii dureroși ai străinului o urmăreau, se învêrteau sub sprîncenele tufóse și se țineau de dēnsa, pe când fața încrețită și tristă sta nemișcată.

III.

Popa i-a đis Petrea Străinul și Petrea Străinul i-a rēmas numele. Se potrivea porecla cu înfățișarea lui tristă, cu ochii dureroși, cari vecinic stăteau cufundați în gânduri necunoscute.

Multă vreme, după nóptea de gróza, Petrea a stat sdrobotit de amórțelă. Anii de sbucium și de amar par-că-l dărîmase, și acum trupul sërman cerea odihnă lungă. Stătea la gura sobei, cu ochii la flacările focului; moleșala căldurii îl cuprîndea, ochii i-se închidea pe jumătate; pe buze i-se isca un zîmbet de durere. Venea trecutul de jale, cu unde de venin.

Viața se strecura liniștită, în monotonia țilelor de iernă. O lumină dulce, móle, stăpânea odaia înflorită în vremea țilei. Pe ochiurile mici de ferestră se vedeau bucăți de tablouri, departe, zgrăvite pe fundul limpede al ceriului; un arbore singuratec în mijlocul șesului alb, în mijlocul singurătății și-al tăcerei; vânturile îl scuturau, fulgii îl înfloreau; — Șiruri de sâinii pe drumurile lungi; — linii întinse de corbi aplecându-se pe lucrul...

În odaie era tăcere. Popa oțea cu glas móle, într'un colț de masă, povestii religioșe; întorcea încet filă unsuróșă după filă unsuróșă, și ofta din vreme în vreme.

Câte-odată cetea cu glas mai tare. Străinul părea atent, preotésă asculta cuvioșă; și simplele și duiósele povestii bătrâne curgeau în inimă, în mijlocul tăcerii, în miros de flori uscate de câmp și de tãmăie.

Preotésă torcea, sus pe pat, cu picioréle pe un scăunaș. Fusul șfirăia dulce, trăgēnd firul din caer; preotésă îl urmărea atentă cu genele plecate. Nu-și ridica ochii asupra Străinului: țiaua în clipele acestea de tăcere religioșă, ochii lui Petrea stă-

teau așintiți, ca de sticlă, firoși, asupra ei. Și ea nu țicea nimica; se simțea urmărită, spionată pas cu pas de ochii adēnci și negri; o frică ciudată o cuprînsese, pășia sfiosă rar, prin casă, nu-și îndrepta ochii asupra sobei. Dér în clipe rare, tot întel-nia focul dureros al ochilor străinului; atunci simția o căldură în piept și inima i-se bătea mai tare. Nu înțelegea nici ea șfială această durerosă.

Amurgul tainic umplea odaia, după țila senine, și în semi-întunecul fumuriu, plutea o liniște dulce, o tăcere cuvioșă, ca după un basm bătrân.

Numai focul rupea, cu o pată vioie, întunecimea odăii și pe fundul rumen se vedea profilul dureros al străinului, ca zgrăvit cu cărbune.

Veneau câte-odată nopti sunătóre de vijelie. Atuncea părintele Miron aducea o cană de vin și începea să-și amintescă de întâmplări trecute. Dér mai cu sémă își aducea aminte de întâmplările din urmă, de rētăcirea lui și de popasul la stână.

„Auđeam lupii cum te-aud... De mare cumpănă am scãpat, đeu așa... Era întunec, și vânt și viscol, mânia lui Dumneșeu“.

Sorbea vin din cană, cinștea cu Petrea și se învêrtea în jurul povestirii lui iubite, deșteptând înfiorările trecute.

„...Ajung la stână, un mușiroi mare, negru; sar căunii la mine și încep să latre. Aud un glas: — Cine-i? Răspund. Apoi duc calul la adăpost în dosul perdelei.. Prin viscol tremurau sunetele înăbușite ale tãlângilor... Simțiam, auđindu-le, o bucurie neînchipuită...“

Si ér sorbia părintele dia cană; picături gróse se prelungeau în iungul bărbii mari; se ștergea cu máneca anterului și ér își dregea glasul. Afară, viscolul isbea pulbere măruntă ca nisipul în geamuri, șuera, gemea și intra horcând în sobă, deșteptând focul adormit sub blănița brumărie de spuză.

Petrea străinul totă vremea sta la gura sobei, cu ochii în flacări, când era singur; când era și preotésă, ochii i-se așintea asupra ei, plini de foc și de chin. Abătut, sfârșit, amorțit de abia se țira prin casă; de afară intra tot-déuna tremurând.

Câte-odată părintele Miron se ducea cu treburi. Rămânea preotésă singurá cu

Bunevații.

Anul trecut circulase prin presa română o notiță scurtă despre un proces de presă la *Bunevați*. Mulți se întrebau, în deosebi prin Ardeal, cine sunt acești *Bunevați*, căci pentru mulți erau un neam răsărit acum întâiași dată din întuneric. Era prima afirmare, în public, a acestui popor ca *naționalitate deosebită* și în luptă de apărare față cu curenții nenorociți de maghiarizare, a deșteptat întreaga noastră simpatie către acest nou contingent.

În Septembrie a. c., înainte de-a eși din închisore, și-a început pedepsa de 6 luni în temnița de stat din Seghedin primul martir al cauzei naționale bunevețe, d-l *Pajo Bacici*, colaborator la foia națională din Teresiopol (Subațita-Szabadka) „*Neven*“ (Nu mă uita!) Folosindu-mă de informațiunile câștigate de la d-l *Bacici*, precum și de date culese din câte-va broșuri, cari se ocupă cu acest popor, cred a face un serviciu publicului nostru, comunicând în cele ce urmăză câte-va notițe despre *Bunevați*. Ei urmăresc cu deosebită atențiune peripețiile luptelor noastre, vădând în poporul român pe anteluptătorul emancipării naționale a popoarelor asuprite din Transilvania și Ungaria.

Bunevații — tot așa și *Șocații* — sunt o ramură a *Slavilor-de-Sud*. Ei sunt *Croați* curați, având aceeași religie, rom. cat., aceeași limbă, aceleași obiceiuri. Nu se scie cu siguritate, când au venit în Ungaria. Numele și lar fi luat de la riul *Buna* din *Herțegovina*, de unde pleacă la sfârșitul secolului al 17-lea 5000 de *Slavi*, conduși de 18 călugări și doi fruntași, *Vidacovići* și *Marcovići*. Năvălirile turcescilor li siliseră la această emigrare.

Poporațiunea *bunevețe* și *șocați* din Ungaria, e de vre-o 300.000. Ei locuiesc în masse compacte în comitatele *Baci* și *Barania*, mai puțin în al *Pestei*, *Albei*, *Șomogy*, *Raab* și în *Bănat*. Capitala lor e *Sabațita* (Teresiopol, Szabadka), unde din poporațiunea de peste 80.000, sunt mai mult ca 50.000 *Bunevați*. De-altminteri nici restul de 30.000 nu sunt *Maghiari*, descendenți din cei veniți cu *Arpad*.

Pentru felul cum se fac conșcripțiile la noi, e caracteristică o întâmplare de la una din conșcripțiile anterioare. Funcționarii din Teresiopol căpătaseră ordin să îndemne poporul (îndemn = poruncă), ca să se declare de *Maghiar*. Mulți, foarte mulți, ascultară de porunca domnilor, deși declarația o făceau în limba *croată*, căci nu scie unguresce. Un țeran se declară „*frances*“. Funcționarul incremenesce de mirare. „Cum te poți declara *frances*, când tu nu scie *frantuzesce*?“ — „Dér, cum s'a putut declara *Paio Muchici* *Maghiar*, când el nu scie unguresce? — îi răspunde țeranul cuminte.

Ocupațiunea *Bunevaților* a fost la

inceput economia de vite. Mai târziu s'au dat la economia de pământ și ați sunt unii dintre cei mai harnici plugari ai țării. Mulți dintre ei sunt foarte bogați, având moșii întinse și vite frumoase.

Pe când *Sérbi* din *Bacica* își au școlile lor naționale, în școlile din comunele locuite de *Bunevați* se predă exclusiv în limba *maghiară*. Mult a contribuit la maghiarizarea lor biserica. Școala și biserica au fost la ei liferantul de ieniceri pentru cei ce nu sunt în stare a se desvolta cu propriile lor elemente. Acum au încetat însă această rușine, și *Bunevații* încă au ajuns la convingerea, ca să nu mai asiste indiferenți la pierderea elementelor sănătoase, ca moral și inteligență, ci să lapede dintre ei, ca nise burueni stricăcioși, numai ce e netrebnic.

Inceputul redeșteptării naționale datează de la 1868 încóce. În anul 1848 au luptat pe partea lui *Kossuth*. Sub absolutism, limba lor era respectată cel puțin în biserică, apoi la studiul religiunii. Îndată inaugurarea „constituționalismului“ a început góna contra limbei slave, așa că nu au mai permis nici catehismul *buneveț* în școlile lor. Asta a fost mulțumita. Dér au mai pătî'o așa și alții de altă parte. Literatura lor se reduce mai numai la câteva cărți de rugăciuni, dér și autorii acestora sunt persecutați. Un preot, autorul cărții de rugăciuni „*Slava Bogia*“, a fost transferat din Teresiopol la *Novisad*, unde abia sunt câți-va catolici. Un învățător, care îndemnase poporul să cêră predică în limba națională, a fost suspendat, un director de școală primară din Teresiopol așiderea, pentru-că la cășetoria lui a insistat să deponă jurământul de credință față de soția lui în limba *croată*, etc. etc. Nu ne vom mira, decât în urma acestei atitudini a clerului, se va porni o mișcare pentru trecerea la ortodoxie.

Cu toate persecuțiile, cu totă batjocura, ce o pun mai ales renegații pe ei, *Bunevații* s'au deșteptat însă. Primul luptător al lor a fost vrednicul canonic *Ioan Antunovići*. El a tipărit în *Viena* la 1882 opul „*Rasprava*“, cercetări istorice referitoare la trecutul *Bunevaților* și *Șocaților*. Cartea a fost însă confiscată îndată după apariție, așa că numai puține exemplare se mai pot afla. Pe urmele lui *Antunovići* au pășit alții: preoți independenți — deocamdată încă puțin la număr — meseriași și câți-va inteligenți, între cari escelează d-l *Dr. Bentu Sudarevići* și catechetul de la gimnaziul *maghiar* din Teresiopol. Conducerea e în mâna casinei naționale *bunevețe* din Teresiopol, care datează de 25 ani. Aprobarea statutelor ei au putut'o obține de la guvern numai promițând a alege deputat guvernamental în locul celui *kossuthist*. De două-deci de ani apare revista lunară „*Neven*“, care a

avut anul trecut primul proces de presă tot de atunci călindarul național „*Suboțita Danița*“ (Luceafărul Teresiopolului.) O bancă națională, cu un capital de 200.000 cor. e în înființare.

Cu toate piedecile, ce li-se pun, *Bunevații* sunt plini de încredere în viitorul lor național. Pare a-i apăsa în cătva împrejurarea, că sunt puțin. Dér ei nu sunt puțin, căci sunt *Sérbo-Croați* curați și acești frați ai lor, îndată ce vor constata tărie națională la ei, nu vor lipsi de la datoria lor de a-i ajuta în lupta pentru neam.

Excelsior!

Seghedin, 30 Septembrie 1903.

Victor Lazăr.

La scirea din *Pereceiu*, ce am adus'o în numărul trecut de *Duminecă* și în deosebi la întrebarea noastră: cine poartă vina că poporul de acolo s'a năpustit așa de sălbatic asupra școlii conf.? corespondentul nostru răspunde scurt și limpede: de vină e conducerea, care are datoria a conduce poporul așa, ca să nu se pótă întâmpla asemenea lucruri! Cestiunea fiind importantă și delicată totodată trebuie să fie examinată în mod nepărtinitor și amănunțit.

ULTIME SCIRI.

Roma, 2 Octomvrie. *Voce della Verita*, organul Vaticanului, publică un articol despre dubla crasă în care se află *Austro Ungaria*. În articol se ăice, că imperiul *habsburg* bolesce greu și pentru-ca să se intrămeze din nou, e nevoie de o schimbare a constituției. Administrația ar trebui decentralizată, séu pe basă federalivă ar trebui grupate toate naționalitățile sub sceptrul împăratului *Francisc Iosif*.

Careii-marî, 2 Octomvrie. Reprezentanta orașului a decis ca oficiul de dare să fie oprit a primi dări, cât timp va dura „starea neconstituțională“.

Constantinopol, 2 Oct. Ambasadorul rus, a remis Porței o nouă notă, în care, în numele guvernului din *Petersburg*, protestează contra continuului mobilisări din partea *Turciei*. Noua notă rusescă amintesece Porței, că această, în repetate rânduri a declarat ca stinsă mișcarea insurecționară; astfel fiind, *Rusia* nu pôte înțelege rostul noivelor concentrări de trupe, — măsură, care nu pôte de cât să contribuie la iritarea populațiunei creștine, de cât să o pacifice.

Paris, 2 Octomvrie. Sciri sosite aici spun, că o trupă *japonesă* de

25.000 ómeni a plecat spre *Corea*. Ciocnirea între *Rusia* și *Japonia* este inevitabilă.

De la Societatea pentru fond de teatru român.

(Concurs pentru cea mai bună piesă.)

Comitetul Societății pentru fond de teatru român decerne un premiu de 500 coróne pentru cea mai bună piesă dramatică română, originală, din cele ce se vor prezenta până la 1/14 Iunie 1904, în următoarele condițiuni:

1. Piesa va trebui să tracteze un obiect din viața poporului român ori a clasei noastre culte, cu un cuvânt, motivul piesei trebuie să fie românesc.

2. În privința estensiunii piesei, precum și a genului ei (comedie, dramă, tragedie, farsă etc.) nu se pune autorului nici o restricțiune.

3. Piesa premiată se va da în tipar de către Societatea pentru fond de teatru român, ér autorul va primi 50 de exemplare din piesa tipărită.

4. Manuscrisurile sunt de a se trimite, în termenul sus amintit, la adresa secretarului Societății d-l *Dr. Iosif Blaga*, profesor gimnazial, în *Brașov* (*Brassó*).

5. Manuscrisul să fie scris clar și legibil, tot numai câte pe-o față de hârtie.

6. Concurenții vor alătura la manuscris un plic sigilat, având pe avers titlul piesei, ér în lăuntru un bilet cu numele complet și adresa exactă a concurentului.

Brașov, 15 (28) Septembrie 1903.

Comitetul Societății pentru fond de teatru român.

Virgil Onițiu,
v. președinte.

Dr. Iosif Blaga,
secretar.

Literatură.

Carte de cetera pentru clas II. III și IV primară. De *I. F. Negruțiu* și *P. Ungureanu*, *Blașiú*. Tipografia seminarului arhidiececan 1903. Pagini 302. Cartea legată costă 1 corónă. Bucățiile de cetera în prosă și poezie alese cu multă îngrijire. Cartea această umple ue gol simțit în literatura noastră didactică.

Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra scrierei de curând apărute a d-lui prof. *N. Sulică: Noțiuni generale din istoria literaturii romane* (latine), singura scriere competentă de felul acesta la noi, cuprinsă într'o clară și frumoasă limbă românescă. Cartea apărută în editura librăriei *N. I. Ciurcu* (prețul 2 coróne), o pot ceti cu folos toți iubitorii de înaintare.

dénsul. Schimbau câteva vorbe, rar, încetate: tăceau, apoi ér glasurile sfîșiau tăcerea pentru două cuvinte. Glasul lui *Petrea* cădea în mijlocul liniștei, trist, slab, răgușit, cu oftări adânci.

Trecu Crăciunul, trecu și sfântul-Vasilie, — sêrbători bêtărănesci, la cari se mănăncă și se bea bine. Părintele în ăilele aceste sfinte, avea tot-déuna o cană plină alătura. I-se aducea mămăliguța caldă și într'un hârb — plăcerea părintelui — veneau, sfîrîind în unură, costițele de purcel. Părintele își suflca mâneicile, întingea mămăliguța în unură, apoi în brânză, lua o costiță de purcel în mâna stângă... La ăilele aceste sfinte, barba lui mare și negră a suferit mult.

Petrea străinul se mai învióră. Începu să se misce cu o părere de viață în el. Începu să vorbescă. Dér întreba numai; despre trecut nu spunea nimic; o noapte a lencă plutea în urma lui. Acuma asculta cu luare aminte poveștile religioase, spunea pe ici, pe colo, câte-o vorbă; une-orî și popa împingea cartea înainte, răspundea, și începea să vorbescă de câte în lună și în stele. Dér de câte-orî încerca părintele

să aducă vorba despre trecut, glasul străinului tăcea, ochii se întunecau și se îndreptau cu îndărătnicie asupra focului.

Intr'o după amiazi, părintele *Miron* porni la *iarmaroc*, în têrgul de-aprópe. *Petrea* rămase singur la gura sobei. Sta cu cotele pe genunchi, cu ochii asupra focului. Pentru a suta óră curgea trecutul pe dinaintea ochilor lui ațintiți, trecut de jale, trecut de gróză, care-i îngheța inima.

Se deschide ușa și intră preotésa *Irina*. Ca nic-o dată, *Petrea* nu-și ridică capul și nu-și aținti privirile asupra ei. Rămase confundat în gânduri, învăluit de negura trecutului.

Preotésa se aședă pe patul înalt; începă să tórce în tăcere, din vreme în vreme privirile îi lunecau asupra feței dureroase a străinului.

În casă era tăcere adâncă; afară era tăcere adâncă; fulgi nu cădeau, sóre nu era, o lumină închisă dădea putere de jale tăcerii. Fusul d'abia se auđia sfîrîind, ca o ființă vie.

Și de-odată preotésa, fără să-și dea sêma, vorbi:

„La ce te gândesci?“

Petrea tresări și-și ridică spre ea ochii osteniți. Apoi ăise cu glasuri móle, răgușit:

„La nimic“. — După o tăcere adagă — „La multe... mă gândesc la multe lucruri...“

Urmă un rēstimp de liniște, în care ochii lui se ațintiră asupra preotesei; apoi rosti ér cu glas mișcat:

„E mult de-atunci... tare mult!“
Preotésa ăise: „Ai îndurat multe!... Așa-i că n'ai nici rude, nici prieten?“

Străinul răspunde aspru: „N'am pe nime!“

Preotésa *Irina* ăise ér: „Unii ómeni au așa sufletul: rétăcesc în lumea mare, își lasă rudele și pământul. La noi de mult a fost unel... A lasat pământ, casă, prieten — s'a dus! Cine scie pe unde-o fi acum!“

— Unde să fie? rosti întunecos *Petrea*; în peșteri umede, în ocne, ori pe drumuri singuratiche, flămând și însetat, ori la un pod cu mâna întinsă...

— De ce ți-e milă de el? A fost un ticălos!

Preotésa începă ér să tórce; ochii lui *Petrea* o ănteau plini de foc mistuitor. Pe fața lui durerea se încrēțise, buzele stăteau strînse, stăpânind un răcnet parcă.

„Dómne, șopti preotésa *Irina*; értă-mă decât mă mai gândesc la tinerețea mea! Dér câte lacrimi am vărsat eu în urma pribégului aceluia! — Ș'acuma totă lumea l'a uitat, numai eu imi mai aduc aminte de el!“

Preotésa oftă, dădu tristă din cap, pe când două lacrimi tăcute se iveau la colțul genelor lungi, castanii. Se ridică și eși încet din odaie.

În urma ei, străinul gemu răgușit: „Totă lumea l'a uitat, numai eu imi aduc aminte de el! Of! Dómne-Dumnedeule!“ Ochi îi ardeau cumplit și un răcnet se stînse în gâtleju-i uscat. „Of! Dómne-Dumnedeule!“ Rămase sdrobot, cu ochii la flacările albastrii, împovărat de o durere înspăimântătoare, incovăiat, îmbetrănit. Încoă odată se mai auđi un oftat sfășietor și glasul gemu aprópe stins: „Dómne-Dumnedeule! Dómne-Dumnedeule!“

(Va urma).

Peregrinaj.

Arad, 24 Sept. 1903.

Din incidentul sărbătorii „Născerii Născătorii de Dumneșeu” în anul acesta au peregrinat la mănăstirea Hodoș-Badrog mulțime de credincioși din comitatele: Arad și Timiș. În grupe mai mari au venit de astă dată credincioșii din Pâncota și împrejurime sub conducerea preotului Ioan Iercoșan; din Șiria sub conducerea preotului Romul Măierușan; din Chesint sub conducerea preotului Ilie Maș; din Fiscuț și împrejurime sub conducerea preotului Sava Șaculin și a învățătorului Ghe-nadie Subșire; din Sân-Nicolau mic sub conducerea preotului Mircea Bejan și a învățătorului Ioan Neamțu, și din alte multe comune în grupe mai mici. Peregrinii au fost primiți de părinții mănăstirei, la intrarea pe teritoriul aceleia între sunetul clopotelor, li s'a cetit câte-o rugăciune, și prepositul, archimandritul Augustin Hamsea li-a ținut câte un discurs co-răspunzător însemnății sărbătorii.

În presera sărbătorii s'a oficiat prin părinții mănăstirei vecernia, și s'era prive-gliarea, ocolindu-se cu această ocaziune bi-serica sfintei mănăstiri și cetindu-se patru evanghelii alese spre acest scop. A fost im-punător actul înmormântării sfintei biserici în întunerecul nopții, purtând credincioșii lumini aprinse, și cântând cântări evlavi-ose. A doua zi dimineața s'a săvârșit taina sfântului maslu, și după aceasta s'a oficiat prin archimandritul Augustin Hamsea, asis-tat de părinții mănăstirii și de preoții ve-niți cu peregrinii, în altarul de vară, sfânta liturgie în fața unei mari mulțimi de cre-dincioși, cari abia au început în grădina destul de spațioasă a sfintei mănăstiri. La finea liturghiei, Prea cuvioșia Sa, archi-mandritul Augustin Hamsea a ținut o cu-vântare bisericăscă, prin care într'un stil popular, bine înțeles de toți ascultătorii, prin citațiuni din sfânta scriptură și din sfinții părinți, precum și prin mulțime de exemple, luate din viața poporului, a arătat și dovedit în mod convingător pentru cre-dincioși, că comoră neprețuită este pentru om între toate împrejurările vieții: religiu-nea și doctrina cea neînșelătoare a sfintei evanghelii și a bisericii. Această cuvântare a fost ascultată cu multă atențiune de cre-dincioși, așa în cât din fețele lor se pute vedea, că cuvântul lui Dumneșeu, propo-veduit prin această cuvântare, a aflat pământ roditor în inimile credincioșilor. După terminarea serviciului divin, peregrinii adu-nați de astă dată în număr ca la trei mii de oameni au plecat în grupe către ale sale însoțiți până la esirea din teritoriul mănăstirii, de părinții acesteia între sunetul clopotelor, în tocmai ca și la primire; și cu această ocaziune, prepositul le-a ținut câte un discurs îmbărbătându-i, ca dumne-șeile învățături auzite aici să le folo-sască și aplice în viața și faptele lor, ca prin acesta în toate întreprinderile lor să se poată împărtași de darul și binecuvânta-rea lui Dumneșeu.

Au fost înălțătoare de inimă mome-nte, petrecute de credincioși în acest lăcaș dumneșeiesc. Ele dovedesc, că în mânia curentelor, cari ținesc a-l instreina de bi-serica strămoșoască, viu și puternic este în poporul român simțul de pietate creștinăscă și neclătită este alipirea acestui popor de biserica mamă.

Peregrinul.

O lămurire.

D-l avocat din Cluși Dr. G. Ilea ne roagă să dăm loc următoarelor șiruri:

Cluși, 18 Sept. 1903.

Onorată Redacțiune!

Pentru lămurirea celor cuprinse în corespondența de pe Valea Someșului din 5 l. c. publicată în n-rul de Duminecă 35 din est-an al „Gaz. Trans.”, Vă rog ca tot în n-rul de Duminecă, se binevoiți a pu-blica faptul următor:

Maria Lupaș, soția lui Iosif Rus din San-Mihael, comitatul Cojocna, după ce competența părintească din pășunea foștilor urbariaști din aceeași comună, din erde

era numai pe ea intabulată, a voit să scotă pe fratele său Pascu Lupaș din folosința de 1/2 a acelei competențe, prin aceea, că în 31 Maiu st. n. 1896 cu ajutorul anti-strei comunale a *inches* vita lui P. Lupaș și l'a oprit de la pășune, cu scopul ca să vindă întruaga competența de pășune.

După ce pretura în această cauză nu i-a ajutat nimic numitului P. Lupaș, acesta a fost silit, ca contra violenței surorii sale să purcedă pe cale procesuală. Deci a in-tentat contra ei două procese la județul provincial cercul reg. din Cluși. Unul pentru conturbare în posesiune, altul pen-tru recunoscerea și intabularea dreptului de proprietate. Ambele le-a câștigat la fo-rul prim. Sora însă nici n'a apelat. În procesul prim în protocolul din 16 Oct. 1896, sub nr. civ. 12016/1896 s'a încheiat pace, în care s'a recunoscut, că P. Lupaș, ca erede al lui Dumitru Lupaș din pășu-nea urbariașă are drept după 1/2 moșie ur-barială și M. Lupaș, după ce P. Lupaș i-a iertat 15 fl. spese, s'a obligat a solvi lui P. Lupaș 17 fl. 75 cr., spese și usufruct sub greumântul execuțiunei până în 16 Nov. 1896. În al doilea proces, după ce M. Lupaș n'a voit să facă pace, în 13 Oct. 1896 sub nr. civ. 11865/1896 s'a adus ju-decata, amăsurat căreia M. Lupaș a fost convingată în favorul lui P. Lupaș la recu-noscerea și suferirea intabulării dreptului de proprietate și la solvirea spelor procesu-ale de 32 fl. 50 cr. în termen de 15 zile sub greumântul execuțiunei.

În 16 Nov. 1896 a solvit M. Lupaș 50 fl. spese și usufruct. N'a voit să sol-vască restul de 25 cr. și n'a voit să dea scrisore pentru intabularea dreptului de proprietate, judecat fratelui său în mod valid.

Rămânând provocările fără rezultat, și mai fiind și tēmă, ca nu cumva M. Lu-paș, care nici decum n'a pucea ca o soră față de fratele său, să intabuleze dreptul de proprietate de pe numele său pe alt cineva, în 10 Ian. 1897 P. Lupaș a fost silit a cere execuțiune contra surorii sale pentru *intabularea dreptului de proprietate* pentru 25 cr. spese procesuale restante, pentru speșele cererii de execuțiune și pentru speșele următoare.

Prin deciziunea nr. civ. 259/1897 ese-cuțiunea cerută s'a ordonat, s'au stabilit contra M. Lupaș 11 fl. 60 cr. spese pen-tru cererea de execuțiune, și dreptul de proprietate împreună cu dreptul de ese-cuțiune s'a intabulat în favorul lui P. Lupaș prin deciziunea nr. 4311/1897 a tribunali-ului din Cluși, ca for în afaceri de cartea fonduară.

Acum datoria M. Lupaș era 11 fl. 85 cr. și nu numai 25 cr. spese.

Aceste spese n'a voit M. Lupaș să le solvască nici cum, de și a fost provocată mai de multe ori. Mai în urmă în 23 Oct. 1902. Așa P. Lupaș m'a imputernicit să cer licațiune contra surorii sale înderăt-nice pentru speșele restante.

Eu fus înaintea de a cere licațiunea, tot cu datul din 23 Oct. 1902 în aceeași zi am provocat prin carte postală pe M. Lupaș, ca în termen de 8 zile să solvască speșele restante. După provocare dēnsa sa prezentat cu cartea postală în mână și mi-a răspuns, că nu vrea să solvască. În fine după 5 ani și 10 luni, și după atari antecedente, în 16 Nov. 1902 am cerut li-cațiune în numele clientului P. Lupaș pentru 50 bani spese procesuale, pentru 23 cor. 20 bani spese de cerere de licațiune pentru speșele cererii de licit. și aces. Această licațiune prin decretul cărții fond. nr. 9335/903 abia s'a ordonat în 12 Iulie a. c., pentru 50 bani pretensiune procesu-ală, pentru 23 cor. 20 bani speșele cererii de execuțiune, pentru 16 cor. 50 bani spe-șele cererii de licațiune și cele urmă-tore.

Estrasul acestui edict de licațiune s'a publicat în „Răvașul” nr. 23 din a. c., în care pretensiunea figurază: 50 bani, pre-tensiune procesuală și accesoriele.

Alteum afacerea s'a curmat cu aceea că executată în 3 l. c. a achitat datoria cu speșele de publicare cu tot, și licațiunea defiptă pe 29 l. c. nu se va ține.

Din aceste fapte probate cu date au-tentice se vede, că corespondentul D-văstru acel „unul din popor” nu are drept, ci a voit să vă seducă pe D-văstre, să seducă opiniunea publică românăscă și să calum-nieze.

Nu este adevărat, că licațiunea ar fi fost scrisă pentru *spese advocația* și, ori numai pentru 50 bani. Speșele de 23 cor. 70 bani erau judecate și licitate lui Pascu Lu-paș, și nu mie. Licațiunea numai în nu-mele lui s'a putut cere.

Dumneșeule întru adevăr cuget eu în mine, unde vom ajunge, când se găsec oameni între noi, cari sub masea iubirei de popor cutéză a întortoca adevărul, a calumnia și a demoraliza fără cruțare!

Atari oameni merită să fie cunoscuți înaintea marelui public românesc, ca să ne ferim de ei, ca de ciuamă.

Primiți Onor. Red. espresiunea stimei mele deosebite

Dr. Georgiu Ilea.
adv.

O serată artistică în Caransebeș.

La adunarea generală a societății pentru fondul de teatru român ținută la S. Mărie în Sebeșul sășesc, d-l Dr. Petru Barbu din Caransebeș făcând cunoscintă cu Zaharie Bârsan, avu fericita idee de a-l invita, ca înainte de a pleca în străi-nătate, ca bursierul societății, să facă o excursiune până la Caransebeș și să-și dea acolo concursul la o serată artistică.

Cuvântul a devenit fapt și în ziua de 30 Septemvrie Caransebeșenii au avut ocaziune a petrece câteva momente, gus-tând adevărate delicii artistice, cum rar s'au văduț pe la noi.

S'a jucat piesa „*Între patru ochi*” lo-calizată după Fulda de Elena Dr. Aurel Mureșianu din Brașov, având rolurile prin-cipale d-l Zaharie Bârsan și d-sora Ana Petrescu. Multă silință și-au dat și forțe bine și-au interpretat rolurile și d-sora Târșiu și d-nii Tr. Ionaș și G. Bona.

Publicul și-a exprimat recunoștința față cu prestațiunile eminente ale diletan-ților și în special față cu d-l Z. Bârsan, care firește nu se mai poate numi diletant de orice studiile sale făcute la conser-vatorul din București și debuturile ce le-a avut în capitală și în orașele principale ale României îl îndreptățesc a se nu-mera între cele dintâii forțe artistice ro-mânești.

Piesa de forță a d-lui Bârsan a fost și de astă dată „*Greva fierarilor*” de Fran-çois Coppée, pe care artistul a predat-o cu atăta efect încât publicul numeros adu-nat în sala de la „*Pomul verde*” a rămas încântat și l'a răsplătit pe d-l Bârsan cu furtunose aplause, așa că în cele din urmă a trebuit să cedeze și să mai declame încă câteva poezii.

ECONOMIA

A 13-a expoziție de vite.

Pătrunsă de însemnătatea expozițiilor tinăra „*Reuniune română de agricultură din comitatul Sibiu*”, în scurtul interval de 15 ani de existență, a aranjat nu mai puțin de 18 expoziții, și anume 13 expoziții de vite de prăsila, 3 expoziții de pome (în Seliște, Sebeșul-sășesc și Sibiu), una din industria de cisă (în Sibiu) și una de oi de prăsila (în Poiana). Acestea singure ar fi suficiente dovești despre hărnicia și desiu-teresarea, ce caracterizează pe cărmăcii ei, cum și despre dragostea și încrederea, ce li-o arată populațiunea pentru binele că-reia lucrăză ei.

Drept efecte al lucrărilor, săvârșite de această hărnică Reuniune și în deosebi ale expozițiilor de vite, e prăsila de vite rasa pinzgan, răspândită aproape pe întruaga întindere a comitatului Sibiu și în legă-tură cu această cultura *nutrițiilor măsrate* (trifoia, napi de nutreț, luțernă etc.) și folo-sirea *mașinilor și unelteor economice*, de cari populațiunea română, estrem de con-servatoare, până bine de curând se ține de parte.

La expoziția a 13-a ținută luni la 21 Septemvrie n. c., în comuna Racovița, bogată în materialul espus, dat ne-a fost să ne convingem despre ce poate produce înțelepciunea și hărnicia țeranului nostru econom. Înțelepciunea au dovedit esponeții de acolo prin alegerea soiurilor superioare de vite de prăsila, cu cari își îmbogățesc gospodăria lor, și hărnicia au arătat ei prin buna îngrijire, ce o dau vitelor lor.

La buna reușită a acestei expoziții a contribuit foarte mult activitatea dezvoltată de comitetul arangiator local în frunte cu notarul Irimie Răduț, parochul Valeriu Florian și primarul de acolo Ioan Viheș-dea, cari nu au cruțat nici jertfe de timp și nici ostenele, numai și numai ca espozi-ția din Racovița să nu rămână înderetal altor expoziții arangiate de Reuniune.

Comitetul central al Reuniunii a avut de reprezentanți la expoziție pe presidentul Reuniunii d-l D. Comșa, pe secretariul ei d-l Vic. Tordășianu și pe membrul din co-mitet d-l R. Șmu, și comisele învecinate reprezentate au fost prin un număr mare

de economi în frunte cu preoșimea, notarii și primarii lor. Dovadă acesta, că interesul și în poporațiunea din partea locului este viu și cald pentru lucrurile bune, închină-te înaintării și înfloririi țeranului nostru agri-cultor.

După întregirea sa cu suplenți la lo-curile vacante, juriul s'a constituit, numind ca president al său pe presidentul Reu-niunii d-l Demetriu Comșa; de secretar pe secretarul Reuniunii d-l Vic. Tordășianu. În la orele 10 1/2 s'a început anevoioșă și obosităra lucrare, ce s'a terminat abia la orele 5 d. a.

La premiare s'a avut în vedere, pe lângă materialul espus, și hărnicia și pri-ceperea proprietarului. E la tot cazul foarte durăros, că Reuniunii nu-i stau mai multe mijloce bănesci pentru asemenea lucruri la dispoziție, dat fiind, că și premiile distri-buite împinteneză pe econom la buna îngrijire a vitelor sale.

Premii s'au împărțit în valoare de 200 corone, și anume la grupa tauri unul, la grupa taureni 3, la grupa vaci 13, la grupa junice 21, la grupa vitele 10, și la grupa oi, berbeci, noatino și noatini 14. Esponeții premiați sunt proprietari din comunele Racovița, Sebeșul-inferior, Tăl-măcel, Boița, Avig, Sebeșul-superior, Bradu N'a fost reprezentată la expoziție comuna Porcesci.

Împărțirea premiilor a fost precedată de un discurs instructiv, rostit în fața espone-nților și a oșpeților numeroși, de pre-sidentul D. Comșa.

Numeroșii oșpeți, după sfirșirea lu-crărilor, au fost invitați la mesele bogate ale parochului Florian și la cea a notarului Irimie Răduț. Cause mie necunoscute, dēr în tot cazul regretabile, au causat împăr-țirea la două case a celor, cari de un *inter-es comun* conduși — în comun au lucrat la această expoziție. Ar fi de dorit, ca la anumite lucrări, economii noștri de la sate — să ne găsească pe toți la un loc și lu-crând umăr la umăr pentru binele nostru, pe care decă înșine nu-l urmărim, străinii și altfel geloși de fapțurile noastre bune, — bucurase-vor de neînțelegerile mărunte din-tre noi.

Nepreocupat.

Prețul unui soldat la diferite națiuni.

Am creșut interesant pentru cetitorii noștri să stabilim urmărora espunere com-parativă a situațiunei militare a diferitelor state europene.

Italia. De la 1892 până la 1903, bud-getul militar italian a oscilat între maxi-mul de 248 de milioane și un minimum de 224 milioane de franci. Actualmente budgetul e de 239 milioane; media se stabilesc ast-fel la cifra de 236 milioane. Forța mijlocie a armatei a variat între 232.162 de oameni și 207.088. Efectivul actual al armatei e de 217.752 oameni; din cari 13.650 ofițeri și 204.096 oameni de trupă.

În Italia pentru 1000 de oameni se socotesce 62 de ofițeri și 938 soldați. Chel-tuiela mijlocie de om, ofițeri și soldați cu-prinși e de 996 franci și 50 bani. Mijlocia numărului cailor e de 45.695, și raportul între soldați și cai e de 21 cai pentru 100 de oameni. Artileria italiană are 375 de guri de foc, din cari 185 baterii de câmp a 4 tunuri, 16 baterii de munte și 6 ba-terii călarețe, fie-care la 6 tunuri — ceea-ce face 4 tunuri pentru 1000 oameni.

Austro-Ungaria. Budgetul de rășboi al acestei monarchii a variat între 353 și 478 de milioane de cor.; ele ați de 433 milioane și jumătate. Media de-a e de 407 milioane. Efectivul mijlociu al armatei austro-ungare e de 350.657 oameni, din cari 21.760 ofițeri și 329.947 oameni.

Proporția de ofițeri e aceeași ca și în Italia, adică pentru 1000 oameni, 62 de ofi-țeri și 938 soldați. Fie-care om, cuprinși fiind și ofițerii, costă în mijlocu 1008 cor. 10 bani.

Numărul mijlociu de cai e de 58.865, din cari 17 cai pentru 100 oameni. Artileria dispune cam de 1048 tunuri, și 3 tunuri pentru 1000 oameni.

Germania. Variațiunile budgetului de rășboi german au fost de la 677 până la 927 și jum. milioane de cor. Mijlocia e de 736 milioane.

Numărul oamenilor de la 49 mii 246 prevăduți în 1890, a ajuns în 1903 la

404.163, din cari 26.335 ofițeri și 577 187 omeni.

Efectivul mijlociilor e astfel de 562187 omeni și pentru 1000 omeni sunt 43 ofițeri și 957 de soldați. Fie-care om, ofițerii cuprinși, costă 1042 cor. 80 bani. Efectivul mijlociilor în cai e de 96.298, séu 16 cai pentru 1000 omeni. Armata germană dispune de 3444 tunuri, séu 6 guri de foc de 1000 omeni.

Rusia. Budgetul militar rus a variat între 599 și 874 milioane și jumătate lei, séu o mijlocie de 732 milioane și jumătate. Efectivul armatei era în 1892 de 803.500 omeni, ér ați de 1.018.000 omeni. Pentru 100 omeni se socotese 38 ofițeri și 962 omeni. Cheltuiala anuală de om e de aproape 813 cor. Efectivul mijlociilor în cai e de 163.500, séu 19 cai pentru 100 omeni. Artileria are 398 baterii a 8 tunuri, séu mai bine de 3184 guri de foc, ceea ce dá 3 tunuri pentru 1000 omeni.

Trebuie observat, că personalul sanitar și al intendenței n'are caracter militar în Rusia. Decă se socotese și cei 5925 de angajați civili, doctori și comptabili, se ajunge la cifra de 39.750 ofițeri și cheltuiela mijlociilor anuală de om se reduce la 806 cor. 87. În acest din urmă cas, am avé pentru 1000 omeni, 44 ofițeri și 856 omeni.

Francia. Budgetul frances a variat între 622 milioane jum. și 693 milioane jum. de franci, adecă o mijlocie de 645 milioane.

Efectivul a variat între 556.037 și 615.818 omeni și ofițeri; efectivul ați e de 607.525 omeni. Pentru 1000 omeni se socotese 52 de ofițeri și 948 de omeni. Cheltuiala anuală de om e de 1038 franci 70 bani. Efectivul în cai e în mijlociu de 151593, cam 24 cai pentru 100 omeni. Artileria are 3048 tunuri, séu 5 tunuri pentru 1000 omeni.

România. În decursul celor din urmă 10 ani budgetul român de război a variat de la 44 milioane jum. la 37 milioane jum.; actualmente budgetul e de 37.720.000 lei. Media se stabilește astfel cam la 41 de milioane anual.

Forța armatei române se compune parte din trupa permanentă, care a variat de la 54.445 omeni la 57.529 și trupa teritorială, al cărei efectiv a variat și el de la 70.270 la 72.000; cu un corp de 3377 ofițeri.

Pentru 1000 de omeni în România avem 26 ofițeri și 974 soldați. Cheltuiala mijlociilor de om, ofițerii cuprinși, făcându-se în bloc, ar fi de 336 lei de om.

Acéstă cifră însă nu e exactă, căci din efectivul permanent trebuie să se reducă 25 la sută prin concedieri, ér din cel teritorial 80 la sută. Cifrele astfel rectificăte, ar da o cheltuială de 750 lei de om; acum și acéstă cifră de 750 lei nu e imagina adevărată a realității, căci majoritatea serviciilor n'au ofițerii necesari și răiesc în socotela corpurilor de trupă. Mijlocia numărului cailor e de 27.000, ér raportul între soldați și cai e de 17 cai pentru 100 de omeni. Artileria română cuprinde 37 de baterii, din cari: 4 călărețe, 62 montate (2 de obuziere) și 1 baterie de munte de câte 6 tunuri — ceea ce face 402 tunuri, séu cam 3 tunuri pentru 1000 de omeni.

Se pot vedé din aceste date statistice diferențele simțitoare dintre armata română și armatele europene; ea e datorită unui defect de organizație. („Univ.”)

La ce impinge pe om lipsa.

Cine n'a auđit de impresurarea orașelor în timp de război și constringerea lor prin fómé, nu-și póte închipui la ce ti-aloșit cad nenorociții impresurați pentru a nu peri din lipsa de ale hranei. Să seie, că la 1870, adecă acum 30 de ani a fost război între Franța și Prusia, în care război, Franța a fost réu învinsă, ér Germanii au înconjurat Parisul, căpătala Franței, și mai frumos și bogat oraș din lume, fiind locuitorilor săi tóte mijlocele de a se aprovisiona de afară. Étă câteva aratări asupra hranei care a stúmpărat fóméa pa-rișienilor în timp de patru luni și jumătate

cât au fost impresurați. Bieții parișieni, după ce au mâncat tóte piscicile, s'au pus ei să prindă șóreci, cari aveau o cătare, nevoie mare.

Rebelul a fost declarat Prusiei la 15 Iulie 1870, și la 1 Septemvrie deja Napoleon III fú făcut prizonier la Sedan și la 15 Septemvrie armata prusiană înconjură Parisul. Atunci începú asediul acestui mare oraș, apêrat de un cordon complet de fortificații și din acest moment Parisul nu mai putú primi nimic de ale mâncării din afară.

La 20 Septemvrie nu mai fú lapte. La 23 pânea costa 45 bani kilogramul. La 26, populația orașului crede, că asediul se va ridica în opt zile (și nu s'a ridicat de cât la 3 Februarie 1871.)

La 1 Octomvrie untul este deja 10 franci kilo.

La 3 Octomvrie un milion de obiecte ce erau amanetate la muntele de Pietate, fură redade posesorilor lor gratis.

La 7 Octomvrie o șuncă costa de la 60—100 franci.

La 16 Octomvrie, untul se plătesce cu 22 franci kilo.

La 20 Octomvrie, grădina de aclima-tațiune ne mai putându-și hrăni animalele, le vinde.

La 23 Octomvrie, carnea de cal este 10 franci klg. Cartofii 4 franci coșul de aproximativ 10 kilo.

La 4 Noemvrie o varză se plătesce 4 franci, untul 36 franci kilo.

La 9 Noemvrie, o piscică 7 franci, șórecii micí 60 centime (bani) unul.

La 11 Noemvrie, nicí 2 luni de la începutul asediului, se mâncaseră în Paris deja 27.523 piscici.

La 19 Noemvrie, măsura de cartofi costă 15 franci și 40 centime. Epurii de casă 25 franci bucata, o gâscă 70 franci S'a vindut și carne de urs cu 20 franci kilogramul.

La 10 Decemvrie, untul fú 60 franci kilo, peștele 20 franci kilo, carnea de cal 14 franci. Oușle 1 franc și 50 centime unul.

La 19 Decemvrie, se mâncă carne de cămilă și de elefant din grădina de aclamațiune.

La 26 și 27 Decemvrie (începutul bombardărei) un ou costa 3 franci, o varză 20 de franci. Untul pe la sfîrșitul lunii atinse fabulosul preț de 80 franci kilo-gramul.

În primele zile ale lui Ianuarie bom-bardarea Parisului creșce și nu se sfîrșese de cât la 27 Ianuarie. Fómétea în acest decurs continuă și se menține până la 28 Ianuarie, đina încheierii armistițiului.

La 3 Februarie a sosit primul tren de făină în Paris, din care timp orașul începú să reinvie.

MULTE ȘI DE TOTE.

Peste oceanul Atlantic în barcă.

D. Blackburn făcuse prinsóre de a străbate oceanul Atlantic într'o mică lun-tre, și acum a învins acea îndrăsnéță prin-sóre.

— Pusesem rămășag. —

„Pariasem — povestese Blackburn — de a străbate singur și fără mijloce bă-nesci oceanul Atlantic din partea orientală a Americii până la Lisabona în mai puțin de 45 zile. Am plecat din partea mea, Gloucester, și am făcut numai 39 zile spre a percurge 2000 de mile. Greutățile cele mai mari le-am întâmpinat în străbaterea Gulfstreamului, pe cât timp curentele pu-ternice mă impingeau spre Nord. Mica lun-tre fú construită la New-York, costă 1200 dolari, e lungă de 7 metri și largă 2 m. 10 cm. Avea ca încărcătură 2000 li-tri de apă și o proviziune îndestulătoare cu de ale mâncării. Stam la cârmă numai nóptea, ér ziua îndreptam cârma spre ne-cesara direcțiune și apoi mă duceam să mă odihnesc până séra într'o mică ca-bină.”

Blackbrun e înalt, cu părul blond și în vîrstă de 40 de ani. Cel mai uimitor

lucru e, că îi lipsesc cele dece degete de la mîni și de aceea călătoria lui peste oceanul Atlantic are o valóre particulară ca exemplu de forță de voință și de ener-gie. La sosirea vasului „Great Republic“, astfel se chiamă luntrea, s'a adunat pe țerm o mulțime de lume, care a aclamat pe îndrăsnéțul călător.

Impositul asupra tutunului. Im-positul pe tutun se datoresce unei femei.

La prima vedere acéstă aserțiune pare exagerată, ea este cu tóte acestea exactă, căci Napoleon I avú ideea de a monopolisa vîndarea tutunurilor în urmă-tórele împrejurări:

Intr'o séra în cursul unui bal dat cu privilegiul căsătoriei sale cu Marie Louise, el observă o dómniă elegant îmbrăcată și gătită cu diamante de o valóre incalcu-labilă.

Impêratul se informă de profesiunea unui soț atât de bogat, pentru a-și per-mite asemenea nebunii și aflând, că acesta era fabricant de tutun, își đise că la fa-bricarea și vîndarea tutunului e o sursă de mari bogății, de care statul trebuie să se foloséscă.

Câtva timp după acéstă Napoleon is-căli decretul prin care stabili monopolul vîndărei tutunurilor.

„Romana”

este titlul broșurei, care a apărut în editu-ra tipografiei A. Mureșianu, cu descrierea și esplicarea dansului nostru de salon

„Romana” dans de colónă în 5 figuri. *Descrisă și esplicată împreună cu musica ei, după compunerea ei originală.* Cu-o in-troducere („în loc de prefață”) de *Tunaru din Dumbrău, Popa.* — Tipografia Aurel Mureșianu, Brașov 1903.

A trecut deja o jumătate de secol, de când, în epoca redeșteptării noastre națio-nale, s'a compus și înființat în Brașov „Ro-mana”, unicul dans de colónă român. În iérna anului 1901, cu ocaziunea jubileului de 50 de ani de la fondarea Reuniunii fe-meilor române, s'a serbat la balul festiv ce s'a dat în Brașov cu ocaziunea acéstă și jubileu de 50 de ani al „Romanei”. La acest jubileu vre-o 20 de părechí, damele purtând costum național, au jucat „Romana” jubilară, adecă au executat acest dans în tocmă după regulele și prescrierile origi-nale, cum s'a executat înainte cu 50 de ani la primul bal al „Reuniunii”.

Autorul broșurei explică „Romana” în strînsă legătură cu musica ei după aceste reguli și prescrieri originale, fără abaterile și erorile, ce cu timpul s'au furisat în acest dans. (Esplicarea figurilor o face alături și în limba germană.)

Meritul autorului broșurei mai sus anunțate este, că a fixat regulele originale ale „Romanei”, ca orí și unde în ținuturile și țările locuite de Români acest dans de colónă român să póta fi studiat și jucat cum se cade și uniform. De aceea a adaus la finea broșurei și textul frumoșei și atră-gătoare muzice a „Romanei”, esplicând prin-tre note tóte mișcările dansului după tactele muzicii. Pe lângă popularitatea, de care se bucură dansul „Romana” pretutindenți în-tre noi, a fost tot-deuna o dorință viuă a publicului nostru de a o vedé jucându-se bine, exact și uniform. Credem, că broșura de față, care face istoricul și descrierea figurilor dansului cu multă îngrijire și acu-rateță, va satisface pe deplin dorinței ge-nerale.

Broșura este în cuart mare, hârtie fină și tipar elegant, cu adausul unei ocole de note (musica „Romanei” cu esplicări) și costa numai 2 cor. 50 bani (plus 5 bani porto-postal) pentru România 3 lei.

„Romana” se póte procura de la ti-pografia A. Mureșianu, Brașov.

Têrgul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 29 Sept. n. de 42,718 capete, la 30 Sept. au intrat 759 capete și au eșit 1314 capete rămânând la 1 Oct. n. un număr de 43,116 capete.

Se notéză marfa unгурéscă: veche grea dela — — fil. tînéră grea dela 114—116 fil., de mijloc dela 114—115 fil. — Sêrbéscă: grea 114—115 fil., de mijloc 113—114 fil., ușóră 112—113 fil. kilo-gramul.

Calendarul săptămânei.

SEPT. (1903) are 30 zile. PAPCIUNE-

Zilele	Călend. Iul v	Călend. Greg.
Dom.	21 Apost. Cuadrat	4 Franc. Asis
Lunî	22 s. Foca și Ioana	5 Placid
Martî	23 Conc. s. pf. Ioan	6 Brunome
Merc.	24 Sânt. m. Tecla	7 Iustin. Aug.
Joi	25 C. m. Eufrosina	8 Brigita
Viner	26 S. Ioan Evang.	9 Dionisia
Sâm.	27 S. m. Calistru	10 Gedeon

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 2 Oct. 1903.

Măsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta în	
		Kor.	fl.
1 H. L.	Grâu cel mai frumos	12	90
"	Grâu mijlociu . . .	12	60
"	Grâu mai slab . . .	12	20
"	Grâu amestecat . . .	9	60
"	Sécără frumoșă. . .	8	50
"	Sécără mijlociă. . .	8	—
"	Orz frumos	7	30
"	Orz mijlociu.	7	—
"	Ovês frumos.	5	20
"	Ovês mijlociu	4	70
"	Cucuruz	9	20
"	Mălaiu (meiú)	8	—
"	Mazăre.	16	—
"	Linte	16	—
"	Fasole	12	—
"	Sémênță de in	16	—
"	Sémênță de cânepă	7	50
"	Cartofi.	1	50
"	Măzărice.	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	96
"	Carne de porc	1	20
"	Carne de berbec.	—	72
100 kil	Séu de vită prospăt	42	—
"	Séu de vită topit	60	—

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

A V I S!
Au apărut de sub tipar:

I. „Legea comunală”, (art. 22 din 1886) ediția a II-a, tradusă în limba română de **Pavel Rotariu**, avocat în Timișóra, cuprinđend tóte deciziunile principale aduse de Curia administrativă, un estras din legea despre județul suprem administrativ și un estras din ordinațiunea ministerială de interne nr. 126.000—1903 în care se cuprind agendele notariilor comunale. **Prețul unui exemplar 1 coronă**, porto simplu 5 fl., post-porto recomandat 37 filerî.

II. Legea despre alegerea deputațiilor la dieta țării, (art. 33 din 1874), îndreptată și completată cu tóte legile posteriore, tradusă în limba română de **Pavel Rotariu**, avocat în Timișóra **Prețul unui exemplar 60 bani** (30 cr), postporto simplu 5 b. porto recomandat 37 b

III. „Advocatul poporal”, foie juridică administrativă, în care se traduc în limba română diferite legi și ordinațiuni ministeriale și învăță-turi practice juridice-procesuale, redactată de **Pavel Rotariu**, avocat în Timișóra. Apare în fie-care lună un număr. **Abonamentul face pe un an 6 cor**, pe un jumătate de an **3 coróne**, Numeri compleți se capétă dela începutul foii.

Tóte aceste se pot procura resp. abona prin mandat postal la sus numi-tul avocat. Adresa se fie legibilă, posta ultimă să se serie în unğurește. 5—6, 1094.

Se caută Acuisitori sub condițiuni avantagióse, pentru un institut de asigu-rare bine acreditat.

Oferte numai în scris sub „RENTABIL”, la Administrația ace-stui diar.

Anunț de licitație.

În 19 și 20 Octombrie st. n. a. c. se va vinde cu licitație în localul casei de Zâlôge, dela orele 8—12 a. m. și dela 2—4 ore p. m. obiectele amanetate în luna lui Agust și Septembrie 1902, până inclusive cu nr. 14958—1902, a căror termin a expirat și nu s'au rescumpărat.

Obiectele care se vor vinde sunt: Giuvaericale, Ciasornice de aur și argint și alte scule de aramă, Cióie, Cositor, flanele, haine bărbătești și femeiești, Cisme, ghețe și altele.

Vândarea se face cu banii gata.

Rescumpărarea seu învoirea amanetelor se poate face numai cu o zi înainte de licitație.

În ziua vândării cu licitație nu se permite nici într'un chip.

Brassó, 24 Septembrie 1903.

Oficiul casei de amanete din Brașov.
2—3.(1103)

O fetiță se primesce în quartir la o familie germană, unde pentru un preț moderat are întreținerea întrégă și poate învăța și lucrul manual.

Familia constă din 4 persoane.

Informațiuni se pot lua în Str. Orfanilor Nr. 5 la dreapta parter cătră stradă, la Dl E. Schiller.

La birtașul „Frunză verde“

în Brașov (Schein) Strada Cóstei, se află de vândare cu preț ieftin tot soiul de porumbi de rassă, găini de lucș și obicinuite.

Reflectanții se trimită o carte postală duplă. Serviciu reel.

2—3.1109.

IMPORTANT
pentru cel ce
sufere cu stomacul.

Lipsa de apetit, durere de stomac, gréță, durere de cap, în urma misturii rele, slăbiciune de stomac, indigestiune colică etc. Vindecă cu siguranță renumitele și veritabile

PICĂTURI DE STOMAC MARIAZELL
ale lui Brady.

Mii de scrisori de mulțumită și recunoștință!
Prețul unei sticle cu instrucție 80 b.
Sticlă mare 1 c. 40 b.

Se capătă în farmacia.

Depou general: Farmacia C. Brady, la „König v. Ungarn“ în Wien.

Se trimite franco broșura specială.

Contra 5 c. se trimite 5 sticluțe micș. Contra 4 c. 50 b. 3 sticle mari.

Represntanța pentru Ungaria: Farmacia JOSEF v. TÖRÖK Budapest Königsgasse 12.

Se avertiseza contra falsificatelor. — Picăturile veritabile Mariazell, sunt preveđute cu marca de sus și subscriere.

Nr. 14687—1903.

PUBLICAȚIUNE.

În nees cu publicațiunea acestui oficiu dto 22 August a. c. Nr. 13671—1903 prin acésta se aduce la cunoscința publică, că în sensul § ului 3 al statutului pentru hornari ai orașului Brassó aprobat de autoritatea mai înaltă, cu începere dela 1-a Oct. a. c. s'au denumit ca hornari de cerc:

- Pentru cercul I. **Andreas Wetzel,**
- ” ” II. **Friederic Greger,**
- ” ” III. **Ioan Gučer,**
- ” ” IV. **Ludwig Neth,**
- ” ” V. **Francisc Rehner,**
- ” ” VI. **Francisc Komprath,**
- ” ” VII. **Dajcser Györgyné.**

Brassó, 23 Septembrie 1903.

2—2.(1111)

Magistratul orășenesc.

Un ucenic

se primesce în magazinul de mărfuri de băcănie a d-lui

N. Grădinar

Brașov, Strada Negră Nr. 1.

Se cere să aibă creștere bună, atestate bune și 2—3 clase reale seu gimnasiale, să vorbescă limba română, neamțescă și u. gurescă.

ANUNȚ.

Subscriberul am lipsă de un scriitor, cel mult până în 15 Octombrie a. c. și de unu din 1-a Ianuarie 1904 Salariu lunar posticipative fix câte 80 coróne, altceva nimic.

Preferiți aceia, cari au absolvat cursul de notariu.

Kudsir, (comitt. Huniedórei, cercul Oraștiei), în 30 Sept. 1903.

Procopiu Herlea,

notar com.

1—3.1115.

LA H. OSTERZETZER
CIASORNICAR,
BRASOV
Strada Porții nr. 16,
este MAGAZINUL cel mai ieftin
de a-și procura
Ciasornice obiecte de
aur și argint.
Serviciu solid, prețuri fixe.

Mare deposit de Pânzărie a lui Benedict Schroll.
Se vinde cu bucata, cu prețul de fabrică,
per cassa se dă sconto de 8%.

FRAȚII ȘIMAY

Brașov, Têrgul grăului nr. 3.

Trusouri complete pentru mirese; deposit de ALBITURI și PANZERII de masă; asortiment bogat de Confecțiuni pentru dame, articole de modă, indigene și străine.

Se primesc comande pentru vestminte de dame și bărbați, care se vor esecuta cât se poate cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pânză de Olanda și Pânzături calitatea cea mai bună.

IMPORTANT

pentru proprietarii de losuri a loteriei r. u. de clasă.

Cât va dura sortirile principale a loteriei XXII, dela 24 Sept. până 21 Oct. numerii dela

Câștigurile mai mari și principale

sunt puși în galantarul prăvăliei mele.

Toți aceia, care vor cumpăra dela mine losuri pentru proxima loterie a XIII, primesc gratis lista de di edată de LUKACS VILMOS colector principal în Budapesta, care conține toți numerii cu câștiguri dela sortirea principală de acuma.

Cu totă stima

Franz Kovács,
Brașov, strd. Porții nr. 51.

Prețul losurilor la clasa I-a a loteriei XIII:

1 optimă	un sfert	o jumătate	1 întreg:
à 1.50 c.	à 3.— c.	à 6.— c.	à 12.— c.

Săpun SCHICHT.

MARCA:

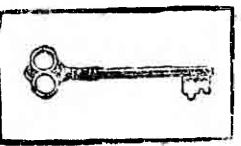
Cerbu

séu

Cheia

Săpunul cel mai bun și cu spor și prin urmare și cel mai ieftin.

Nu conține ingrediente străine vêtămătore.

Se capătă pretutindenii

La cumpărare se se observe, ca pe fie care bucată de săpun se fie numele „Schicht“ și una din mărcile sus indicate.

74—00.(725)

BANCA de asigurare „TRANSYLVANIA“

intemeiată la anul 1868.

SIBIIU, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii),

Asiguréază în cele mai avantagóse condiții: contra pericolului de incendiu și esplosiune, edificii de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc. asupra vieții omului în toate combiațiile, capitale pentru casul morții, asigurări de zestre, de copii, pe viață, rente etc. etc.

ASIGURĂRI POPORALE FĂRĂ CERCETARE MEDICALĂ.

Asigurări pe spese de inmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900:

1.303,572 coróne 15 bani.

Valori asigurate contra incendiului: 72.420,299 coróne. Capitale asigurate asupra vieții: 9.248 543 coróne.

Pentru despăgubiri de incendii 3.003.550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: DIREȚIUNE în Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 5, et. I., curtea I., precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.

5—30.

Agenturi principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Clușiú, Timișóra și Făgăraș.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul original) Institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Aprobat de primele capacități ale cliniceii din Viena.

Prima destilerie de cognac triestină Camis și Stock în Barcola la Triest recomandă

Cognac medicinal

indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului de analiză al Reun. gen austr. a farmaciștilor din Viena.

O sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2-60.

Se află de vândare în toate băcăniile și magazinele de delicatesses din Brașov.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul original) Institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Controla chimică a institutului pentru analiza medicamentelor și beaurilor aprobat de instituii ces Reg. Ministeriu ai Interieur. Viena X. Str. spitalului 31.